

”Yhteinen asia, yhteiset huolet ja ilot”

Vanhempien ja opettajien näkemyksiä kodin ja
koulun välisestä yhteistyöstä

Johanna Saaranen

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2015

Sosiaalialan koulutusohjelma, Ylempi AMK
Sosiaali- –, terveys- ja liikunta-ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Saaranen Johanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 11.6.2015
	Sivumäärä 84	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "Yhteinen asia, yhteiset huolet ja ilot" Vanhempien ja opettajien näkemyksiä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä		
Koulutusohjelma Sosiaali- ja ylempi AMK. Perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen		
Työn ohjaaja(t) Johanna Moilanen, Asta Suomi		
Toimeksiantaja(t) Organisaatio X		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää erään pohjoissuomalaisen yhtenäiskoulun 0 -9 luokkien oppilaiden vanhempien ja opettajien näkemyksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Aineiston avulla oli tarkoitus saada uudenlaista tietoa yhteistyöhön liittyen, jota voitaisiin käyttää apuna kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisessä. Aineisto kerättiin Webropol – kyselylomakkeilla maaliskuussa 2015. Kyselyjen linkit lähetettiin sähköisen Helmi-reissuvihkon välityksellä. Kyselyyn osallistui 48 vanhempaa ja 11 opettajaa. Tutkimusaineisto analysoitiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä käyttäen ja hyödyntämällä Webropol – kyselyohjelman työkaluja.</p> <p>Tutkimuksen keskeisimpinä tuloksina nousi esiin se, että sekä vanhemmat että opettajat kokivat henkilökohtaiset tapaamiset koululla toimivimmaksi yhteistyömuodoksi. Kaikki kyselyyn vastanneet myös kokivat kodin ja koulun välisen yhteistyön tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Kehittämisen kohteena vastauksissa nousi esille opettajien puolelta vanhempien osallisuuden lisääminen. Vanhemmat toivat esille kehittämistarpeita sähköiseen reissuvihkoon ja vanhempainvarttikäytäntöihin liittyen. Sekä vanhemmat että opettajat olivat sitä mieltä, että yhteisiä tapahtumia ja avoimien ovien päiviä voisi järjestää enemmän.</p> <p>Jatkossa aihetta voisi syventää tutkimalla asiaa vielä enemmän kasvatuskumppanuuden näkökulmasta tai toimintatutkimuksen kautta ottamalla perheet ja koulu mukaan yhteistyön kehittämiseen.</p>		
Avainsanat (<u>asiasanat</u>) kasvatuskumppanuus, kodin ja koulun välinen yhteistyö, osallisuus		
Muut tiedot Neljä sivua liitteitä sisältäen: Saatekirjeet vanhemmille ja opettajille sekä kyselylomakkeet vanhemmille ja opettajille.		

Description

Author(s) Saaranen, Johanna	Type of publication Master's thesis	Date 11.6.2015
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 84	Permission for web publication: x
Title of publication "Shared cause, shared joys and concerns" Parent's and teacher's views on the home – school collaboration		
Degree programme Master's Degree Programme in Social Services		
Tutor(s) Moilanen Johanna, Suomi Asta		
Assigned by Organization X		
<p>Abstract</p> <p>The aim of this thesis was to find out the views and experiences of parents and teachers on the home-school collaboration in one school in Northern Finland. The purpose was to elicit new kind of information for developing the home – school collaboration. The data was collected using the Webropol – survey software in March 2015. Links to the questionnaire were sent using an electronic communication notebook called Helmi. The questionnaire was answered by 48 parents and 11 teachers. The data was analyzed using both quantitative and qualitative methods, and with the tools provided by the Webropol – survey software.</p> <p>One of the key results of this study was that both parents and teachers perceived one-to-one meetings at school as the most useful way to collaborate. All the respondents also appreciated the home – school collaboration as important and relevant. For the purpose of developing the collaboration, teachers' answers highlighted the need to increase the parents' inclusion. Parents took up the need to develop the electronic communication notebook and the practices related to the development discussions. Both parents and teachers shared the opinion that there could be more events and open house – days in school. In future this theme could be studied further from the point of view of partnership or action research.</p>		
Keywords/tags (<u>subjects</u>) partnership, home – school collaboration, inclusion		
Miscellaneous Four pages of appendices including the letters to parents and teachers and questionnaires to parents and teachers.		

Sisältö

1. Johdanto	6
2. Lapsen ja nuoren kehitysyhteisöt	8
3. Kasvatuskumppanuus	11
3.1 Kuuleminen	15
3.2 Kunnioitus.....	16
3.3 Luottamus.....	17
3.4 Dialogi	18
4. Kodin ja koulun välinen yhteistyö.....	19
4.1 Lainsäädäntö	22
4.2 Yhteistyön tasot.....	23
4.3 Yhteistyön muodot ja viestintä	24
4.4 Yhteistyön mahdolliset haasteet	27
4.5 Vanhempien osallisuus	28
5. Tutkimuksen toteuttaminen.....	30
5.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	30
5.2 Kyselytutkimus tutkimusmenetelmänä ja aineistonkeruu	31
5.4 Tutkittavien joukko	33
5.5 Aineiston analyysimenetelmät ja toteutus	34
6. Tulokset	37
6.1 Vastaajien taustatiedot.....	37
6.2 Yhteistyöllä on monta muotoa.....	40
6.3 Mikä on riittävästi?	43
6.4 Millä on merkitystä ja millä ei?	44
6.5 Kokemuksia yhteistyöstä	47
6.6 Yhdessä eteenpäin	50
6.6.1 Hyviä käytäntöjä.....	50
6.1.2 Kehittämisen kohteita	53
7. Pohdinta.....	57
7.1 Yhteistyön kannalta merkitykselliset asiat.....	58
7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	60
7.3 Jatkotutkimuksen aiheita.....	62

Lähteet..... 63

Liite 1. 66

Liite 2. 67

Liite 3. 68

Liite 4. 77

1. Johdanto

”Yhteinen asia, yhteiset huolet ja ilot.”

Näin kuvaa eräs opettaja tunnelmiaan kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Siinä on mielestäni hyvin tiivistettynä se, mikä on asiassa olennaista. Yhdessä tekemällä ja kokemalla saadaan enemmän aikaan ja se hyödyttää parhaiten koulua käyvää lasta ja nuorta, kun hänen kanssaan tekemisissä olevat aikuiset ovat yhdessä saman, tärkeän asian äärellä. Vaikka usein kuulee sanottavan, että koti kasvattaa ja koulu opettaa, on yhteiskuntamme muuttunut aikojen saatossa niin paljon, että näin jyrkästi asiaa ei voi enää esittää. Kasvatus on enemmän yhteinen asia, mikä kuuluu useille eri toimijoille yhteistyössä toisten kanssa. Kantava ja lohdullinen ajatus on mielestäni nykypäivänä se, että kenenkään ei tarvitse selvitä yksin vaativassa kasvatustyössä, vaan se tehdään yhdessä, tasavertaisina kumppaneina toinen toista tukien.

Työssäni lastentarhanopettajana olen tottunut olemaan välillä hyvinkin tiiviissä yhteistyössä perheiden kanssa heidän lastaan koskevissa asioissa ja kasvatuskumppanuus kuuluu olennaisena osana varhaiskasvatuksen toimintakenttään. Omat lapseni ovat tällä hetkellä alakouluikäisiä ja sitä kautta olen päässyt osaksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä, mikä on herättänyt kiinnostukseni aihetta kohtaan. Työskennellessäni yhden lukuvuoden koulun yhteydessä sijaitsevassa esiopetusryhmässä, pääsin näkemään yhteistyötä myös opettajan näkökulmasta, mikä lisäsi kiinnostustani entisestään. Kun lopulta kyseisen koulun rehtori ehdotti kodin ja koulun välistä yhteistyötä opinnäytetyöni aiheeksi, ei asiaa tarvinnut juuri miettiä, vaan tartuin aiheeseen mielenkiinnolla.

Tämän opinnäytetyön aihe on siinä mielessä ajankohtainen ja merkityksellinen, että Opetushallitus on käynnistänyt valtioneuvoston asetuksen pohjalta uuden opetussuunnitelman perusteiden valmistelun esiopetusta, perusopetusta ja lisäopetusta varten. Paikallisten opetussuunnitelmien tulee olla hyväksyttynä siten, että niiden mukaiseen opetukseen päästään 1.8.2016 alkavan lukuvuoden alusta lukien. Uudessa opetussuunnitelmassa pyritään luomaan paremmat edellytykset koulun kasvatustyölle, kaikkien oppilaiden mielekkäälle oppimiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. (OPS 2016, tavoitteet) Tämä pitää sisällään vahvasti myös kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisen.

Kodin ja koulun toimivan yhteistyön tärkeyttä on korostettu monissa kotimaisissa että kansainvälisissä julkaisuissa. Leino (2009) huomauttaa, että vanhempien ja opettajien välinen toimiva yhteys on erityisen tärkeä esimerkiksi varhaisen puuttumisen kannalta. Mitä nopeammin lapsen oppimista ja kasvua vaikeuttavat tekijät huomataan, sitä nopeammin niihin voidaan puuttua. Hyvä ja toimiva yhteys kodin ja koulun välillä aikaansaa sellaisen ympäristön, missä lapselle merkittävät ja tärkeät aikuiset toimivat yhdessä lapsen oppimisen ja kasvun tukemiseksi. (Leino 2009, 193.)

Tutkimukset ovat osoittaneet myös, että vanhempien osallistuminen lastensa koulunkäyntiin aina lastentarhasta ylemmille luokille saakka vaikuttaa suotuisasti oppilaan koulumenestykseen. Tämä vaikutus on näkyvissä kaikkialla riippumatta perheiden kulttuurista, etnisestä alkuperästä tai sosioekonomisesta asemasta. (Hoover – Dempsey, Whitaker & Ice 2010, 31.)

Tekemäni opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää erään pohjoissuomalaisen yhtenäiskoulun oppilaiden vanhempien sekä opettajien näkemyksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Tietoa kerättiin Webropol – kyselyohjelmistolla lähettämällä oppilaiden vanhemmille sekä opettajille vastauslinkki Helmi – reissuvihkon kautta maaliskuussa 2015. Kyselyyn saivat osallistua kaikki 0 – 9 luokalla olevien oppilaiden molemmat vanhemmat sekä heidän opettajansa.

Kerättyä tietoa on tarkoitus hyödyntää tutkimuksen kohteena olevassa koulussa kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisessä.

2. Lapsen ja nuoren kehitysyhteisöt

Kasvatukseen liittyvissä keskusteluissa on usein mukana sanoja kuten kasvu, kasvatus tai kehitys ja niihin liitetään usein myös sanat yhteisö tai ympäristö. Näille sanoille yhteisenä tekijänä on tarkastella lapsen kehitystä biologisen perimän ja ympäristön vuorovaikutuksena. Toisin sanoen ihmiseksi kehitytään vuorovaikutuksessa yhdessä toisten ihmisten ja fyysisen ympäristön kanssa. (Rimpelä 2013, 27.)

Tässä opinnäytetyössä kehitysyhteisöt ovat merkityksellisessä asemassa, koska mukana ovat kaksi lapselle ja nuorelle hyvin tärkeää kehitysyhteisöä; koti ja koulu. Näiden kehitysyhteisöjen keskinäisellä vuorovaikutuksella on mielestäni suuri merkitys, jotta lapsen ja nuoren koulunkäynti saisi mahdollisimman suotuisat edellytykset.

1970 – luvulla Urie Bronfenbrenner esitti laajalti tunnetun ekologisen systeemiteorian, mikä antaa tieteellisesti perustellun sisällön yhteisöllisen kasvatuksen toiminta- ajatukselle. (Rimpelä 2013) Bronfenbrenner kuvasi teoriassaan aluksi neljä sisäkkäistä osasysteemiä ja täydensi myöhemmin malliaan viidennellä systeemillä. (Rimpelä 2013, 27.)

Bronfenbrennerin teoriassa *mikrosysteemi* on se, missä lapsi on suorassa ja välittömässä vuorovaikutuksessa vanhempiensa ja muiden ihmisten kanssa esimerkiksi kodissa, pihalla kavereiden kanssa, päivähoitoryhmässä, koulussa, harrastuksissa tai sukulaisten kanssa. *Mesosysteemi* puolestaan kuvaa mikrosysteemin vuorovaikutusta ja keskinäisiä yhteyksiä, joissa lapsi on mukana henkilökohtaisesti. Nämä voivat olla esimerkiksi kodin ja päivähoidon tai kodin ja koulun keskinäistä vuorovaikutusta. *Eksosysteemi* kiinnittää huomion niihin mikrosysteemien vuorovaikutukseen, jossa lapsi ei ole välttämättä mukana. Tämä voi olla esimerkiksi vanhempien työn

yhteensovittamista kasvatustehtävän kanssa. *Makrosysteemissä* lapsen kehitystä tarkastellaan kulttuurin ja yhteiskunnan näkökulmasta. Erilaiset instituutiot, kuten koulu, perhe, työpaikka, palvelut ja hallintorakenteet toteuttavat sosialisatioprosesseja, joiden välityksellä käsitykset ja käyttäytyminen siirtyvät sukupolvelta toiselle. *Kronosysteemi* merkitsee kaikkia edellä mainittuja systeemejä suhteessa aikaan. Tässä systeemissä keskeisiä asioita ovat kehitys, muutos, aika, elämänkulku ja siirtymävaihe. (Rimpelä 2013, 29.)

Rimpelän (2013) mukaan lapsi kehittyy kehitysyhteisöissä, jotka ovat rinnakkain ja niistä tärkein on tietenkin lapsen oma perhe. Sen rinnalle tulevat myöhemmin asuinalue, päivähoido sekä media ja myös melko pian harrastukset ja koulu. Lapsi on siis erilaisten kehitysyhteisöjen jäsen ja olennaista siinä on kuuluminen yhteisöön. (Rimpelä 2013, 30.)

Beveridgen (2005) mielestä Bronfenbrennerin ekologinen malli osoittaa hyvin, että lasten tarpeita koulussa ei voida eristää oppimisesta muissa ympäristöissä, joista tärkein ja merkityksellisin on tietenkin lapsen oma koti ja perhe.

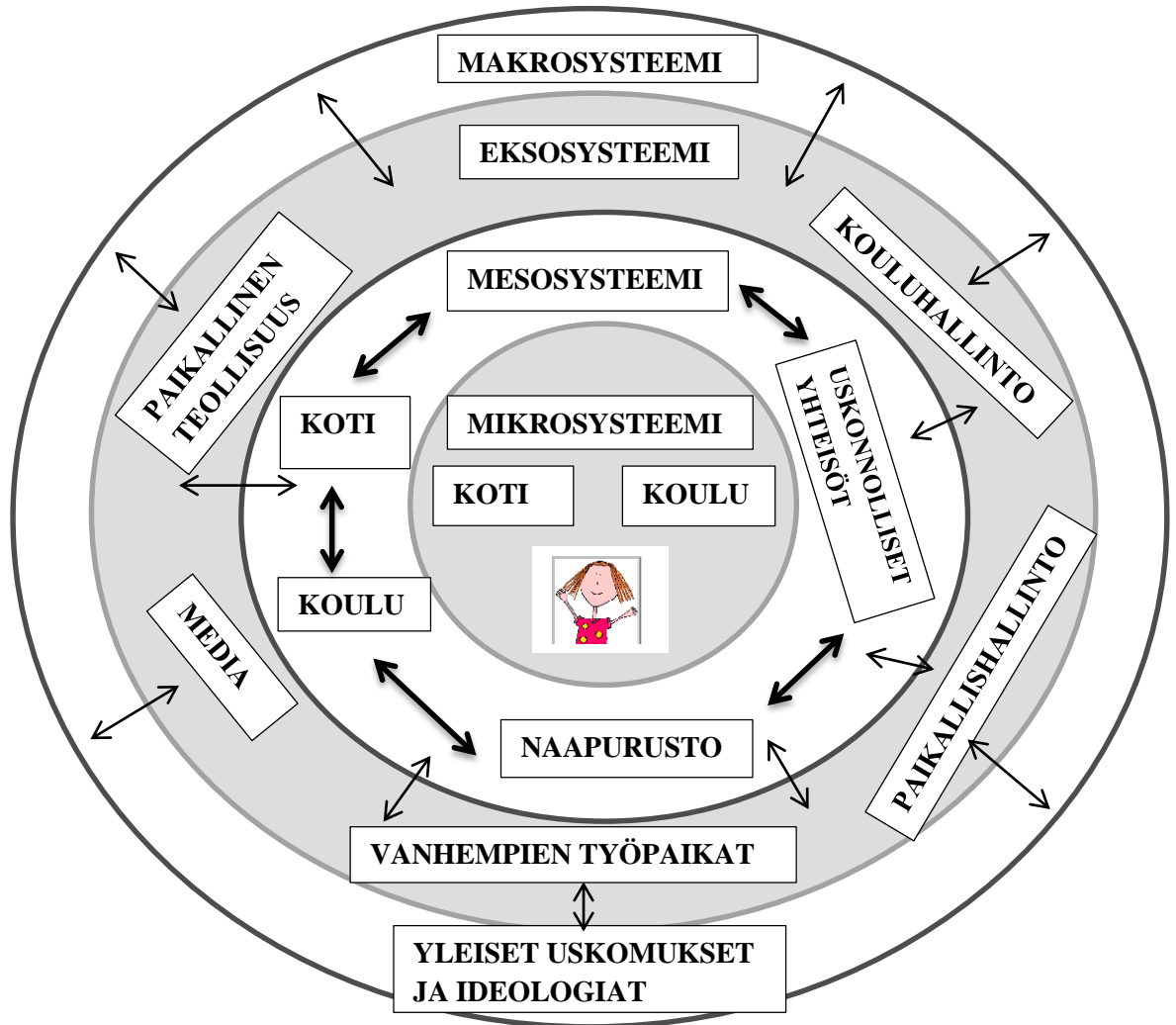
Vanhemmat eivät toki ole ainoita, jotka huolehtivat lapsesta, mutta he ovat kuitenkin lapsen ensimmäiset kasvattajat aivan varhaisesta vuorovaikutuksesta lähtien ja he ovat osallisena lapsen kehityksen tukemisessa alusta alkaen.

Beveridgen mukaan Bronfenbrennerin teoria ei pelkästään kuvasta perheen perustavanlaatuaista merkitystä lapsen kehitykselle, vaan se myös osoittaa teoreettisen selityksen kodin ja koulun välisen yhteistyön tärkeydelle.

Bronfenbrennerin teorian tueksi on runsaasti empiiristä todistusaineistoa, mikä osoittaa kodin ja koulun välisen yhteistyön merkityksellisyyden. Esimerkiksi varhainen puuttuminen on osoittautunut kaikkein tehokkaimmaksi keinoksi silloin, kun myös vanhemmat ovat olleet täysin mukana ja toimineet yhteistyössä koulun kanssa. (Beveridge 2005, 93 – 94.)

Tämän opinnäytetyön kannalta Bronfenbrennerin teoria on mielestäni merkittävä, koska se auttaa ymmärtämään paremmin juuri niitä kokemusmaailmoja, missä lapsi elää. Ekologinen teoria antaa siten myös hyvän teoreettisen perustan kodin ja koulun väliselle yhteistyölle. (Hujala, Puroila,

Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 21 – 22.) Tässä tutkimuksessa tarkastellaan lapsen mikrosysteemejä, eli kotia ja koulua sekä niiden välistä yhteistyötä sekä vuorovaikutusta. Alla olevassa kuviossa on esitelty ekologista systeemiteoriaa Pennin (2005) mallia soveltaen ja alkuperäistä hieman yksinkertaistaen.

KUVIO 1. Lapsen kehitykseen vaikuttavat kerrokset (Pennin 2005, 45, kuviota soveltaen.)

3. Kasvatuskumppanuus

Kasvatukseen liittyvissä keskusteluissa puhutaan usein vanhempien kasvatustavasta suhteessa kasvatustyöyhteistyöhön. Niissä korostetaan vanhemmille kuuluvaa kasvatustavasta ja työnjakoa muiden lasten palveluiden sekä kehitysyhteisöjen kesken. Peruskoulun tehtävää on rajattu toteamalla, että koulu opettaa, koti kasvattaa ja sosiaali- – ja terveystyöpalvelut hoitavat. Tosin myöhemmin on myös sanottu, että tämä ei toimi enää nyky-yhteiskunnassa ja että lasten ja nuorten kasvattaminen vaatii kaikkia aikuisia. (Rimpelä 2013,31.) (Lämsä, ym. 2013.) Myös oma kokemukseni on osoittanut vuosien varrella, että kaikki lapsen kanssa tekemisissä olevat aikuiset voivat vaikuttaa lapsen elämän eri osa – alueisiin ja niiden rajat eivät ole enää niin tarkkoja kuin ehkä joskus aikaisemmin.

Kasvatuskumppanuus on osa yhteiskunnallista kehityskulkua, jossa sekä taloudelliset, sosiaaliset ja poliittiset murrokset ovat muuttaneet päivähoitoa ja perheen tehtäviä sekä niiden institutionaalisia suhteita. Sosiaali- – perhe – ja päivähoitopoliittisten uudistusten myötä myös kasvatuskumppanuus on saanut alkunsa. (Kekkonen 2012, 27.)

Suomessa päivähoitolakiin kirjattiin vuonna 1983 päivähoitoa kasvatustavoitekomitean linjausten mukaisesti tavoitepykälä, joka koski kotikasvatuksen tukemista. Linjauksessa todettiin että ”päivähoitoa tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä” (Laki 1973/36 2a §.) Tällä tavalla kasvatustavoitekomitea oli luomassa pohjaa kasvatuskumppanuuden alkamiselle. (Kekkonen 2012, 30.)

Ensimmäisen kerran vanhempien ja ammattilaisten välinen yhteistyö linjattiin varsinaiseksi kumppanuudeksi (partnership) Unescon raportissa ”Working together”, jossa kumppanuus määritellään päämääräksi missä edellytetään

sekä vanhemmilta että ammattilaisilta sitoutumista jotta lapsen ja perheen yksilöllisiin tarpeisiin vastattaisiin. Suomessa kumppanuus mainittiin ensimmäisen kerran teoksessa Päivähoidosta varhaiskasvatukseen (Hujala ym. 1998), missä kasvatuksellinen kumppanuus liitetään ammattikasvattajien ja vanhempien tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen ja vastuun jakamiseen. (Kekkonen 2012, 31.)

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen linjauksista (2002) on varsinaisesti ensimmäinen kansallinen asiakirja, joka linjaa henkilöstön ja vanhempien välisen yhteistyön kasvatuskumppanuudeksi. Sen mukaan varhaiskasvatuksessa on oleellista vanhempien, henkilöstön sekä lasten välinen kasvatuksellinen kumppanuus ja vuorovaikutus. (Kekkonen 2012, 31.)

Kasvatuskumppanuus – käsite on korvannut aikaisemmin käytetyt termit kasvatusyhteistyö tai kasvatuksellinen kumppanuus. Kasvatuskumppanuus on tutumpi käsite päivähoidossa, mutta myös koulussa on alettu vähitellen puhumaan kodin ja koulun yhteistyön rinnalla kasvatuskumppanuudesta. Tämä toisi oman kokemukseni mukaan yhteistyön toteuttamiseen selkeyttä ja jatkuvuutta esimerkiksi siinä vaiheessa, kun lapsi siirtyy varhaiskasvatuksen puolelta kouluun. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa, että kasvatusalan ammattilaiset ja vanhemmat sitoutuvat tietoisesti toimimaan yhdessä lasten ja nuorten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi yhteisten tavoitteiden mukaisesti. (Rimpelä 2013. 31, 50.)

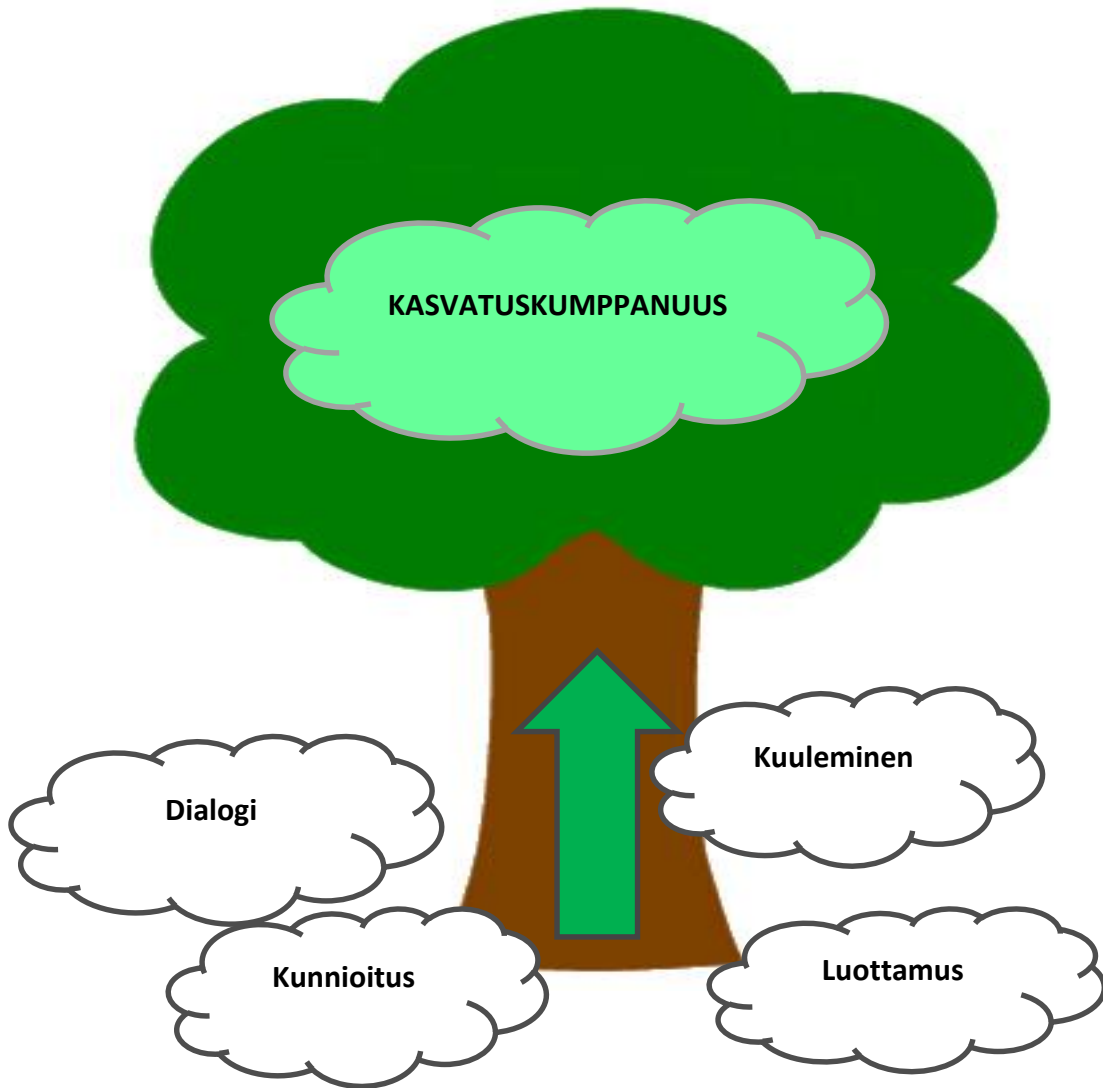
Myös Clarke, Sheridan ja Woods (2010) määrittelevät kasvatuskumppanuuden lapsikeskeiseksi yhteydeksi kodin ja koulun välillä, jotka jakavat vastuun lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Kumppanuudessa olennaista on se, että perheiden ja opettajien välillä vallitsee toinen toistaan tukeva, vuorovaikutteinen suhde, mikä muodostaa perustan tarkoitukselliselle yhteistyölle, jolla on tarkoitus tukea lasten opiskelua ja tervettä kehitystä. (Clarke, Sheridan & Woods 2010, 61.)

Kumppanuus on eräänlainen jatkumo, jossa toisaalla on neuvottelu – ja sopimussuhde ja toisaalla keskinäiseen luottamukseen ja henkilökohtaiseen läheisyyteen perustuva suhde. Kasvatuskumppanuus pyrkii yhteisymmärrykseen, jossa vanhempien arvoja, asenteita sekä pyrkimyksiä arvostetaan ammattimaisesti. Sille on tyypillistä molemminpuolinen sitoutuminen ja luottamus sekä keskinäinen kunnioitus. (Lämsä 2013, 50 – 51.)

Kasvatuskumppanuudessa painotetaan aikaisempaa enemmän vanhempien osallisuutta ja osallistumista. Kasvatuskumppanuudessa keskiössä ovat kasvatuksen ammattilaisten sekä vanhempien keskinäisten suhteiden ylläpitäminen ja synnyttäminen niin, että vanhempien tietämys omasta lapsestaan tulee vastaanotetuksi, jaetuksi ja kuulluksi vuoropuhelussa. Ammattilaisen ja vanhemman tulisi kohdata toisensa tasavertaisena ja aidosti, jotta lapsen hyvinvoinnin tukeminen toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla. (Lämsä 2013, 51.) Myös Heinämäki (2004) toteaa, että kasvatuskumppanuuden tulee perustua molempien osapuolten asiantuntijuudelle, sillä vanhemmat ovat parhaimpia asiantuntijoita omien lastensa asioissa. Toisaalta työntekijöillä on kokemuksen ja koulutuksen myötä ammatillista osaamista ja tietoa, jotka he antavat vanhempien käytettäväksi ja ovat tukemassa vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Vanhempia ei siis jätetä yksin kasvatusvastuunsa kanssa tekemään ratkaisuja ja päätöksiä täysin itsekseen. Kuitenkin vanhemmille kuuluva ensisijainen kasvatusvastuu ja – oikeus edellyttää, että heidän henkilökunnan tukemana tekemiään päätöksiä kunnioitetaan ja arvostetaan. (Heinämäki 2004, 30.)

Koivunen ja Lehtinen (2015) nostavat esiin myös kasvatuskumppanuuden laadun merkityksen vanhempien kanssa toteutettavassa yhteistyössä. Vaikka tapaamisia ja muita yhteistyön muotoja olisi määrällisesti paljon, se ei välttämättä kerro vielä mitään laadusta. Keskeistä laadun arvioinnissa sen sijaan on yhteisten tavoitteiden löytäminen ja niiden toteutuminen. Esimerkiksi päivähoidossa yhteisistä tavoitteista voidaan sopia lapsen aloituskeskustelussa ja kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdään. Mikäli tavoitteet on ilmaistu yksinkertaisesti ja selkeästi, on niitä helpompi myös arvioida toteutumisen kannalta. (Koivunen & Lehtinen 2015, 114.)

Toimivan kasvatuskumppanuuden tärkeitä elementtejä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Mikäli nämä osa – alueet ovat oikealla tavalla mukana ammattilaisen ja vanhemman yhteistyössä, tuloksena on kasvatuskumppanuus. (Kuvio 2. Kasvatuskumppanuuden muodostuminen.)

KUVIO 2. Kasvatuskumppanuuden muodostuminen.

3.1 Kuuleminen

Kuuntelu ja toisen kuuleminen ovat vuoropuhelun keskeisimpiä asioita, minkä tulisi toteutua myös kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa. Kuulemisessa on kyse suhteesta toiseen ihmiseen, johon liittyy eläytyvää kuuntelemista ja keskittymistä. Kuuleminen pitää sisällään aina vaatimuksen läsnäolosta, mikä näyttäytyy toiselle osapuolelle empaattisuutena, rehellisyytenä ja aitona kiinnostuksena. Jos kuuntelija ei kykene luomaan myönteistä ja turvallista ilmapiiriä, kuunteleminen ei onnistu. Kuunteleminen vaatii erilaisten tunteiden sietämistä ja se sisältää joskus myös riskin ottamista. Kuulijan kannalta haasteellinen on tilanne, jossa kuulijalla on jokin ennakkokaavistus siitä, että puhuja on syyttävällä, negatiivisella tai erimielisellä asenteella keskustelussa mukana. Mikäli kannat ovat kovin erimieliset, aletaan helposti puolustuskannalle ja kertomaan omia mielipiteitä, mikä hukuttaa alleen toisen kuulemisen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32.)

Kuulevassa suhteessa pienillä asioilla on merkitystä sille, että viestitetään toiselle osapuolelle valmiutta kuulla, vaikka asiasta oltaisiinkin eri mieltä. Esimerkiksi kasvojen ilmeet ja eleet tai pienet kannustavat kommentit kertovat puhujalle siitä, että kuulija on halukas kuulemaan ja läsnä tilanteessa. Kuulluksi tuleminen on keskeinen periaate kasvatuskumppanuudessa ja aina eheyttävä kokemus. (Kaskela ym. 2007, 32.)

Vanhemman kannalta erityisen tärkeitä vaiheita kuulemisen kannalta ovat lapsen koulun aloitus ja ensimmäiset tapaamiset sekä kouluasteelta toiselle siirtyminen. Tällöin koulun tulee kuulla vanhempaa hänen mahdollisissa huolissaan ja toiveissaan sekä ajatuksissaan tiedon jakamisen ohella. On myös ensiarvoisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen tapaan, kuinka keskustelua käydään, jotta kuuleminen toteutuu. Tällöin yhteisymmärryksen rakentuminen ja eri näkökulmien sovittaminen yhteen mahdollistuu. (OPH 2007, 11.)

3.2 Kunnioitus

Arvostaminen ja hyväksyminen liittyvät olennaisesti kunnioittavaan asenteeseen. Ajatukset ja myös teot näkyvät arvostavassa asenteessa. Myönteisyys ja avoimuus helpottavat ihmistä ymmärtämään, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Kunnioituksen puute suhteessa näkyy niin, että toiselle viestitetään, ettei hänen mielipiteillään tai sanomisellaan ole merkitystä, toista mitätöidään ja hänelle käännetään selkä. (Kaskela ym. 2007, 34.) Jotta saataisiin luotua hyvä yhteistyösuhde, se perustuu keskinäiseen arvostukseen. Kun vuorovaikutus perustuu arvostukseen, opettajat, kaikki muut koulun työntekijät ja oppilaat sekä vanhemmat ovat yhdessä perustamassa yhteistä näkemystä lapsen ja nuoren hyvästä oppimisesta ja koulunkäynnistä. Tämän yhteistyön selkeä päämäärä on lapsen ja nuoren terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Kodin ja koulun hyvä yhteistyö kehittää aikuisten keskinäistä sosiaalista verkostoa ja samalla otetaan yhteistä vastuuta lapsen hyvästä ja toimivasta arjesta. (Opetushallitus 2007, 11.)

Erilaisuuden kohtaamisessa kunnioittavan suhteen luominen on erityisen haastavaa. Erilaisten arvojen, perhekulttuurien ja perhemuotojen kohtaaminen voi olla vaikeampaa, mikäli ne eroavat ihmisen omista ja tuntuvat kaukaisemmilta tai muuten sopimattomammilta. Kuuntelemisen kautta voidaan oppia kunnioittamaan, ymmärtämään ja hyväksymään toista ihmistä. Todellisen vuorovaikutuksen syntymistä helpottaa kunnioitus, mikä mahdollistaa asioiden teeskentelemättömän ja peittelemättömän esiintuomisen. Rehellinen ja avoin toimiminen ja puhuminen osoittavat sen, että kunnioitetaan toista. Merkittävien asioiden salaaminen taas on viesti arvostuksen ja kunnioituksen puutteesta. (Kaskela ym. 2007, 34.)

Clarken, Sheridanin ja Wheelerin (2010) mukaan opettaja osoittaa kunnioittavan asenteensa vanhemmille osoittamalla heille kunnioittavansa heidän asemaansa lapsensa elämän tärkeimpinä ihmisinä. Tällainen opettaja kunnioittaa vanhempien tietämystä, kokemuksia ja asiantuntemusta, mitä perheen jokaisella jäsenellä on. Hän myös osoittaa kiinnostusta ja avoimuutta

ymmärtääkseen lasta ja hänen perhettään, mikä on yksi tapa ilmaista kunnioitusta. (Clarke, Sheridan & Wheeler 2010, 71.)

3.3 Luottamus

Luottamus on keskinäisen yhteistyön tärkeä edellytys. Kaiken kasvatuksen pohjana tulisi olla luottamukseen pohjautuva kasvatustilanne ja erityisesti sen jatkuvuuden varmistaminen. (Vasalampi 2008.) Luottamus rakentuu yhteisessä keskustelussa ja toiminnassa perustanaan oikeudenmukaisuus. Luottamus koulua kohtaan rakentuu vanhemmilla siitä tiedosta, mitä he saavat opettajan ja lapsen suhteesta. Tämä näkyy siinä tavassa, miten opettaja kertoo vanhemmille lapsen olemisesta luokan jäsenenä sekä hänen oppimisestaan. Lapsen ominaisuuksia kunnioittava ja arvostava asenne auttaa vanhempia luottamaan koulun tasapuolisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Keskinäisen luottamuksen tunne on avuksi myös opettajalle hänen työssään. (Opetushallitus 2007, 12.)

Myös Kaskela ja Kekkonen (2007) korostavat luottamuksen merkitystä. Luottamus syntyy kunnioituksen ja kuulemisen periaatteista. Luottamuksen rakentuminen tarvitsee aikaa, vuoropuhelua ja yhteisiä kohtaamisia. Myös vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin edesauttavat luottamuksen rakentumista. Päivittäinen, arkinen vuoropuhelu lapseen liittyvistä asioista on hyvä tapa luoda perustaa luottamukselle ja mahdollistaa samalla yhteisen ymmärryksen lapsesta. (Kaskela ym. 2007, 36.)

Luottamuksen puolesta puhuu myös Koivunen (2009), jonka mielestä keskinäisen luottamuksen saavuttaminen on tärkeimpiä edellytyksiä sille, että yhteistyö saadaan onnistumaan. Hän painottaa myös sitä, että molempien osapuolten tulee olla tietoisia toistensa rooleista. Luottamuksen menettämisen jälkeen yhteistyötä on vaikea saada koottua uudelleen, joten erityisesti ammattilaisen tulee miettiä erityisen tarkasti, missä asioissa hän voi toimia ja

tehdä päätöksiä, ennen kuin keskustelee asioista ensin vanhempien kanssa. (Koivunen, 2009. 152.)

Luottamus ei synny yleensä hetkessä, vaan siihen vaikuttavat monet asiat, kuten esimerkiksi ihmisen aikaisemmat kokemukset ja muistot samanlaisista asioista ja tilanteista. Jokainen ihminen tarvitsee oman aikansa luottaakseen toiseen ihmiseen. Kasvatuskumppanuudessa on keskeistä, että luodaan luottamuksellinen ilmapiiri kaikelle sille vuoropuhelulle, mitä käydään vanhempien ja työntekijöiden välillä. Luottamus kuitenkin rakentuu ajan saatossa, eivätkä haastavat tilanteet yleensä ratkea hetkessä. (Kaskela ym. 2007, 37.)

3.4 Dialogi

Dialogin keskeinen tekijä on kuulemisessa. Ainoastaan kuuleva suhde voi tuottaa aitoa vuoropuhelua, missä kaikki osapuolet voivat tulla näkyviksi omine ajatuksineen. Dialogi näkyy tasa – arvoisessa puheessa, jossa toinen ei ole parempi kuin toinen ja molempien osapuolten näkemykset ja mielipiteet ovat yhtä arvokkaita. Dialogisessa vuoropuhelussa on mukana myös eri mieltä olemista, rehellisyyttä ja suorapuheisuutta, koska siinä on kannattavana voimana kunnioituksen ja kuulemisen kokemus. (Kaskela ym. 2007, 38.)

Kokemukseni mukaan tämä on kuitenkin suhteellisen haastavaa, kun keskustelun osapuolina ovat ammattilainen ja lapsen tai nuoren vanhempi. Keskustelussa liikutaan väistämättä niin herkillä alueilla, että mahdolliset erimielisyydet ja suoraan sanomiset tulee käydä läpi äärimmäisellä herkkyydellä, muuten lopputuloksena on vain pahaa mieltä ja epäluottamusta. Luottamuksen rakentamiseen kannattaa aluksi käyttää mielestäni runsaasti aikaa, niin päästäisiin lopulta oikeaan ja aitoon, tasa – arvoiseen dialogiin.

Dialoginen keskustelu on olemukseltaan vuoropuhelua, missä on selkeä ydin ja jossa ei voi valita puolta. Dialogi on taitoa ajatella, toimia ja puhua yhdessä. Yhdessä ajattelemisen taito merkitsee sitä, että yksilöiden ottamat kannat eivät ole lopullisia, vaan ne ovat vain askelia kohti lopputulosta. Dialogissa

sovitellaan yhteen erilaisia todellisuuden tulkintoja sekä luodaan yhteistä ymmärrystä asioihin. Hyvä keskusteluilmapiiri on erittäin tärkeä työntekijöiden ja vanhempien välillä, kun luodaan dialogista kasvatusilmapiiriä. (Kaskela ym. 2007, 38.)

4. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Lähtökohtana kodin ja koulun väliselle toimivalle yhteistyölle on keskinäinen arvostus. Myönteinen ja toimiva yhteistyö on myös keskeinen lasten ja nuorten oppimisen, kasvun ja kehityksen tuki. Lapsilla ja nuorilla on vastassaan hyvinvoinnin haasteita, joiden vuoksi kodin ja koulun välillä tulee olla entistä vahvempi kasvatuskumppanuus, mikä tarkoittaa yhdessä toimimista ja yhteisistä tavoitteista sopimista terveen ja turvallisen kasvun ja oppimisen edellytysten luomista varten. (Perusopetuksen laatukriteerit 2012, 52.)

Lapsen kasvatuksen ja hoidon perusvastuu kuuluu perheelle, mutta koulu on lapsen ja nuoren tärkeä oppimisympäristö ja kasvuyhteisö. Kodilla ja koululla on kummallakin omat tehtävänsä. Ne eivät voi korvata toisiaan, mutta erityisen suuri merkitys on niiden välisellä yhteistyöllä. Silloin, kun kouluyhteisö toimii hyvin, lapsen kasvua voidaan tukea, vaikka perheellä itsellään olisi vaikeuksia vanhemmuuden kanssa. Kodin ja koulun yhteistyö on sitä, että aikuiset sekä kotona että koulussa näkevät toisensa voimavarana. Kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä on mahdollista tukea lapsen kasvua ja kehitystä ja sitä kautta luoda aikuisten välistä vahvuutta. (Kuuskoski 2002, 5.)

Myös Porterin (2008) mukaan opettajalla ja vanhemmalla on toisiaan täydentävät asiantuntijuudet, mikä kuvastaa hyvin kasvatuskumppanuuden perusajatusta, missä otetaan huomioon tasavertaisesti molempien osapuolten tietämys ja ajatukset.

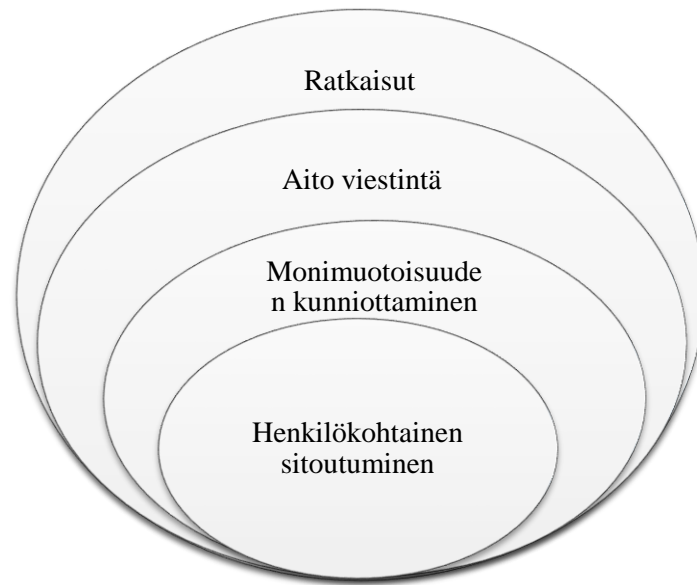
Kodin ja koulun välisen yhteistyön tulee olla monipuolista ja riittävää suhteutettuna oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Huoltajat ja opettajat sopivat yhteistyön muodoista yhdessä. Laajemmalla tasolla rehtori vaikuttaa siihen,

minkä muotoista ja laajuista kodin ja koulun välinen yhteistyö on. Myös lapsen huoltajalla on oma vastuunsa yhteistyön onnistumisesta. On tärkeää, että huoltajat ovat kiinnostuneita lastensa koulunkäynnistä ja arvostavat opettajan sekä koulun työtä sekä osallistuvat kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Kodin ja koulun välistä yhteistyötä suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään yhdessä oppilaiden ja vanhempien kanssa. (Perusopetuksen laatukriteerit 2012, 52.)

Kansainvälisissä tutkimuksissa on osoitettu, että vanhempien osallistumisella ja kiinnostuksella lastensa koulunkäyntiin on suotuisa vaikutus oppilaan koulumenestykseen. Toisaalta on myös osoitettu, että vanhempien osallistumisen vähäisyys on yhteydessä niihin ongelmiin, mitä kouluissa tällä hetkellä esiintyy. (Casper 2003, 116.)

Casper (2003) mukaan opettajalla on erityisen tärkeä rooli yhteistyön muodostumisen kannalta. Mikäli opettaja avoimesti rohkaisee perheitä osallistumaan ja pitää heitä aidosti lapsen ensimmäisinä kasvattajina sekä luo heille tilanteita, mitkä tukevat vanhempien osallistumista, vanhemmat myös osallistuvat ja ovat mukana lapsensa koulunkäynnissä. Sellaiset opettajat, jotka ovat tottuneita käyttämään menetelmiä vanhempien osallistamiseen ja suhtautuvat positiivisesti osallistamista ja siitä seuraavia hyötyjä kohtaan, myös todennäköisemmin rohkaisevat vanhempia osallistumaan lapsensa oppimiseen. (Casper 2003, 116 – 118.)

Myös Porter (2008) korostaa opettajan ja vanhemman sitoutunutta ja kunnioittavaa yhteistyötä. Tämä sitoutuminen auttaa kunnioittamaan perheiden monimuotoisia rakenteita ja taustoja, edesauttaa aitoa viestintää, säätää opetussuunnitelmaa ja ratkaisuja ongelmiin. Nämä yhteistyöhön vaikuttavat osa-alueet on kuvattu alla olevassa kuviossa.

KUVIO 2. Yhteistyöhön vaikuttavat osa-alueet (Porterin 2008, 2, kuviota mukaillen.)

Wheeler, Goodwin ja Connor (2009) ovat päätyneet samantyyliisiin huomioihin tarkastellessaan opettajien ja vanhempien välistä yhteistyötä. Heidän mukaansa ammattilaiset, jotka onnistuvat luomaan vanhempiin luottamukselliset suhteet, onnistuvat sitouttamaan vanhemmat paremmin ja pidemmäksi aikaa lastensa koulunkäyntiin. Vanhemmat myös arvostavat sitä kautta opettajien ammattitaitoa vastaavat sitä paremmin yhteistyöhön, mitä luotettavampana he koulun henkilöstöä pitävät. Kuitenkin vanhemmat tahtovat itsekkin kokea, että heidän näkemyksiään ja tietämystään arvostetaan ja kunnioitetaan, eivätkä halua vain kuunnella sanelua, kuinka heidän tulisi tehdä ja toimia. (Wheeler ym. 2009. 27.) Tämä lienee totta lähes kaikkien vanhempien kohdalla nykypäivänä, sillä tavallisesti vanhemmilla on runsaasti näkemyksiä ja ajatuksia lastensa asioista ja he haluavat myös tulla kuulluksi.

4.1 Lainsäädäntö

Opetushallituksen (2007) mukaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä määrittelevien säädösten lähtökohtina ovat lapsen ja nuoren tarpeisiin vastaaminen, huolenpito, vastuu ja oikeudenmukaisuus. Perusopetuslain (628/1998) kolmas pykälä velvoittaa koulut toimimaan yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyötä ohjaavat myös perustuslaissa määriteltyt oppilaan oikeudet esi – ja perusopetukseen, oppilashuoltoon, kouluruokailuun ja turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallinen oppimisympäristö käsittää sekä fyysisen että psyykkisen turvallisuuden. (Opetushallitus. 2007, 9.)

Koulun aloitteellisuus kodin ja koulun välisen yhteistyön onnistumisen kannalta on avainasemassa. Yhteistyötä tulee tehdä kaikkien huoltajien kanssa tasavertaisesti tarpeen mukaan päätettyjen linjausten mukaisesti. Huoltajilla tulee olla tiedossa koulun tiedottamiseen liittyvät käytännöt, kuinka he voivat olla vaikuttamassa asioihin esimerkiksi vanhempainyhdistyksen kautta, koulun opetusjärjestelyt tulee olla tiedossa, kuten myös se, mikä on huoltajan rooli lapsen koulunkäynnin tukemisessa. Huoltajilla tulee olla tietoa myös opetussuunnitelmasta, vuosisuunnitelmasta, lukujärjestyksestä, järjestyssäännöistä sekä muista koulun lakisääteisistä suunnitelmista ja toimintaperiaatteita ohjaavista asiakirjoista. (Lahtinen, 2011. 336.)

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle useista eri asioista, mitkä koskevat oppilaan koulunkäyntiä. Tällä varmistetaan, että kaikkia huoltajia kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti ja että tieto tärkeimmistä ja keskeisimmistä asioista välittyy huoltajalle varmasti. Laissa ei ole säädetty sitä, miten ilmoittamisen tulee tapahtua tai että missä ajassa ilmoitus tulee antaa huoltajalle. Näistä käytännöistä päättää opetuksen järjestäjä, mutta suositeltavaa olisi, että nämä linjattaisiin yhdessä esimerkiksi vanhempaintoimikunnan tai – yhdistyksen kanssa. Joka tapauksessa huoltajille tulee ilmoittaa nämä käytännöt. (Lahtinen, 2011. 343.)

4.2 Yhteistyön tasot

Koulussa yhteistyötä tehdään monella eri tavalla sekä yhteisö – että yksilötasolla. Erilaiset ryhmätapaamiset, kuten retket, juhlat ja vanhempainillat edustavat yhteisötasoa, kun taas yksilötasolla toimivat oppilaiden opettajat ja vanhemmat. Yhteisötasoa voidaan tarkastella myös hallinnon näkökulmasta, kun pohdinnan kohteena ovat yksilön, luokan, koulun ja kunnan tehtäviä yhteistyössä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö kunnan tasolla on koulun toiminnan ja yhteistyön mahdollistamista. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä tavoitteita on määritelty kunnan erilaisiin asiakirjoihin, strategioihin ja toiminnan linjauksiin. On siis tärkeää, että kunnassa asuvat oppilaat ja heidän vanhempansa otetaan mukaan valmistelemaan sellaisia päätöksiä, joilla vaikutetaan lasten ja nuorten elinympäristöön ja opetusjärjestelyihin. (Opetushallitus 2007, 13.)

Koulun tasolla yhteistyö on parhaimmillaan yhdessä tapahtuvaa koulun toiminnan kehittämistä. Vanhemmat voivat olla mukana suunnittelemassa ja ottamassa kantaa koulun opetussuunnitelmaan sekä muihin asiakirjoihin, joita koulun toimintakulttuuriin kuuluu. Koulun tasolla tapahtuva yhteistyö vahvistaa usein koulun turvallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä terveyttä ja sitä kautta tukee oppilaiden ja koko koulun henkilöstön hyvinvointia. (Opetushallitus 2007, 13.)

Luokan tasolla tarkasteltuna yhteistyö vahvistaa luokan sosiaalisia suhteita sekä yhteisöllisyyttä. Yhteistyö mahdollistaa molemminpuolisen tutustumisen ja antaa opettajalle vanhempien tuen luokan asioiden hoidossa. (Opetushallitus 2007, 13.)

Oppilastasolla yhteistyö tukee oppilaan koulunkäyntiä. Oppilastasolla tehtävä yhteistyö myös mahdollistaa mahdollisimman varhaisen oppimiseen ja kasvamiseen liittyvien ongelmien tunnistamisen ja tuen. Yhteistyö auttaa opettajaa oppilaan tuntemisessa ja antaa vanhemmille tärkeää informaatiota

lapsen oppimiseen ja sen tukemiseen liittyvissä asioissa. (Opetushallitus 2007, 14.)

Graham – Clayn (2005) mukaan on kahdenlaista kommunikointia vanhempien ja opettajien välillä, yhdensuuntaista ja kahdensuuntaista. Yhdensuuntainen kommunikointi on kyseessä niissä tapauksissa, kun opettaja lähettää vanhemmille informaatiota koulun erilaisista tapahtumista ja oppilaan edistymisestä. Kahdensuuntainen kommunikointi tapahtuu vain niissä tapauksissa, missä mukana on vuorovaikutteista dialogia vanhemman ja opettajan välillä. Keskustelut voivat tapahtua koulun tapahtumissa tai esimerkiksi puhelimesta. Olennaista on, että opettaja käyttää sekä yhden - että kahdensuuntaista kommunikointia maksimoidakseen tiedon jakamisen vanhempien kanssa. (Graham – Clay 2005, 2.)

4.3 Yhteistyön muodot ja viestintä

Tavanomaisimmassa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä ja viestinnässä puheena ovat pääasiassa arkiset ja tavanomaiset asiat. Tavanomaisessa viestinnässä luodaan pohja myös niille hetkille, jolloin vastassa on haasteellisempi vuorovaikutustilanne. Tavallisissa, arkisissa vuorovaikutustilanteissa pyritään ehkäisemään ongelmia jo ennalta rakentamalla toimiva keskusteluyhteys. (Karhuniemi 2013, 105.)

Vanhempainiltoja on järjestetty kouluissa lähestulkoon aina ja ne ovat mukana myös nykyajan koulumaailmassa. Yleensä vanhempainillat ovat tilaisuuksia, joissa kerrotaan ja keskustellaan eri teemoihin liittyen koulun ajankohtaisista asioista. Vanhempainillat ovat opettajien tai rehtorin koolle kutsumia tilaisuuksia. Myös ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan pyytää mukaan vanhempainiltaan keskustelun alustajaksi. Vanhempainillat voivat olla luonteeltaan myös toiminnallisia ja vapaamuotoisia tapahtumia, joissa myös lapset voivat olla toisinaan mukana. (Karhuniemi 2013, 106 – 110.)

Koulu voi järjestää myös **avoimien ovien päivää** joko kutsuen huoltajia seuraamaan tavallista koulupäivää tai järjestämällä jotain toiminnallista yhteistyötä. Yhtenä vaihtoehtona päivälle voi olla myös yhteinen ilta. Joissakin kouluissa huoltaja voi osallistua päivän aikana opetukseen lapsensa sijasta. (Karhuniemi 2013, 111.)

Yksi yhteistyön muoto on vaikuttaa **koulun vanhempainyhdistyksessä**. Vanhempainyhdistyksen tarkoituksena on kodin ja koulun yhteistoimintaa kehittämällä tukea lasten kasvua ja oppimista sekä tukea koulua ja koteja niiden pyrkimyksessä luoda lapsille hyvä oppimis – ja kasvuympäristö. Vanhempainyhdistys myös järjestää koulujen arkeen vaihtelevia tapahtumia sekä tutustuttaa vanhempia toisiinsa. Yhdistykset myös tuovat esille vanhempien erilaisia kannanottoja koulua ja kasvatusta koskevissa kysymyksissä. (Karhuniemi 2013, 113.)

Opettajan ja huoltajan sekä oppilaan väliselle **keskustelulle** on monia eri nimityksiä kuten esimerkiksi vanhempainvarti, kehityskeskustelu, arviointikeskustelu tai kolmikantakeskustelu. Keskustelut ovat usein osa arviointia, mutta tärkeintä niissä on vuorovaikutus, joissa vanhemmat saavat keskustella omasta lapsestaan ja lapsen koulunkäynnistä. Ensisijainen tavoite keskustelulle ja tapaamiselle on oppilaan koulunkäynnin, kasvun ja oppimisen tukeminen. Arviointikeskustelu on tärkeä keino edistää toimivaa yhteistyötä ja ratkaisujen löytämistä mahdollisten ongelmien ilmaannuttua. (Karhuniemi 2013, 117.)

Erilaiset **tiedotteet** ovat yksi tapa lähestyä koteja koulun ajankohtaisissa asioissa. Tiedotteita voidaan lähettää koskien koko lukuvuotta tai lyhyempiä ajanjaksoja. Ne voivat käsitellä myös yksittäistä asiaa tai tapahtumaa. Hyvä tiedote on suunniteltu etukäteen ja jo sen otsikko kertoo, mitä asiaa sen sisältö koskee. (Karhuniemi 2013, 118.)

Sähköisten välineiden käyttö viestimisessä on yleistynyt nykypäivänä ja sen etuna on ekologisuus paperitulosteisiin verrattuna sekä sen varmuus ja nopeus. Suomessa on käytössä useita erilaisia sähköisiä viestintäjärjestelmiä kodin ja koulun välillä. Niiden käyttäminen vähentää huomattavasti opettajien

aikaisemmin käyttämien sähköpostin ja paperisten tiedotteiden määrää.
(Karhuniemi 2013, 123.)

Myös **puhelimien käyttö** kuuluu osana opettajien ja vanhempien väliseen viestimiseen. Usein opettajat käyttävät omaa matkapuhelintaan myös työasioiden hoitamiseen, vaikka opettajalla ei varsinaisesti ole velvollisuutta antaa huoltajille henkilökohtaista numeroaan. Tekstiviestit ja puhelinsoitot ovat siis osa yhteistyötä, mutta opettajan on hyvä muistuttaa ajoista, jolloin hän on vanhempien tavoitettavissa. (Karhuniemi 2013, 127 – 128.)

Nykyaikana kouluilla on omat **verkkosivut**, jonne tallennetaan ne ajankohtaiset tiedot, joiden halutaan olla esillä oppilaille ja heidän vanhemmilleen sekä muille sidosryhmille. Internetissä julkaistavat asiat ovat luonteeltaan yleensä melko pysyviä tietoja, jotka halutaan olevan kaikkien tiedossa. Koulujen verkkosivujen sisällöt ja ajantasaisuus vaihtelevat suuresti, eikä niille ole olemassa mitään erityisiä suosituksia, mitä niiden tulisi sisältää. (Karhuniemi 2013, 128 – 129.)

Ajan hengen mukaan myös **sosiaalinen media** on hyödynnettävissä koulujen arjessa. Sosiaalisen median tulon myötä esimerkiksi perinteinen sähköposti on vähitellen antamassa tilaa nykyaikaisemmalle viestintäkeinolle. Sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan yleensä sovelluksia ja palveluja kuten Twitter tai Facebook. Sosiaalisessa mediassa on kuitenkin myös muita vaihtoehtoja kuten erilaisia virtuaalimaailmoja ja blogeja. Sosiaalisessa mediassa ajatuksena on jakaminen, vuorovaikutus ja verkostoituminen, mikä on ominaista myös kodin ja koulun nykysuuntauksen mukaiselle yhteistyölle. Sosiaalisen median viestintä on nopeaa, reaaliaikaista sekä aina saatavilla olevaa, mikä soveltuu nykyajan vanhempien kiireiseen elämänrytmiin yhtenä vaihtoehtona. Sosiaalisen median käytössä on myös omat haasteensa esimerkiksi yksityisyyden ja työelämän rajojen asettamisen kanssa, mitkä on hyvä ottaa huomioon palvelua käytettäessä. (Karhuniemi 2013, 131 – 133.)

4.4 Yhteistyön mahdolliset haasteet

Vuorovaikutus kodin ja koulun välillä perustuu luottamukseen ja tasa-arvoisuuteen. Luottamus syntyy kohtaamisissa, yhteisessä keskustelussa sekä aktiivisessa ja pitkäjänteisessä vuoropuhelussa. Kun viestintä on onnistunutta, se kannustaa vuorovaikutteisuuteen sekä vapaaseen ilmaisuun, minkä lisäksi se myös tukee osallisuutta. (Karhuniemi 2013, 72.) Yhteistyö on kuitenkin ihmisten välistä vuorovaikutusta ja kaikessa vuorovaikutuksessa on myös mahdollista kokea haasteita ja hankalia tilanteita. Lisäksi kyseessä on etenkin vanhemmalle herkkä asia, kun keskustelun kohteena on oma lapsi ja hänen koulunkäyntiinsä liittyvät asiat. Etenkin, jos koulunkäynnissä on jotain haasteita tai ongelmia, ovat myös keskustelu ja vuorovaikutus vielä alttiimpia haasteille.

Lapsen aloittaessa koulutiensä on se koko perheelle iso ja merkityksellinen asia. Myös yhteistyöhön on kiinnitettävä tässä vaiheessa erityistä huomiota, jotta saadaan luotua mahdollisimman toimiva yhteistyö jatkoa ajatellen. Myös yläkouluun siirtyminen on yhteistyötä ajatellen vaihe, jossa yhteistyötä kannattaa alkaa tekemään oppilaiden ja heidän vanhempiansa kanssa jo heti alusta lähtien, jotta saadaan hyvä pohja yhteistyölle koko yläkoulun ajaksi. (Karhuniemi 2013, 73 – 74.)

Koulun kanssa yhteistyössä on monenlaisia perheitä erilaisine taustoineen. Huoltajia on eri ammattialoista, erilaisista sosiaali-, uskonto- ja kulttuuriryhmistä kuten myös eri seksuaalisuuntausten ja poliittisten suuntausten ryhmistä. Vaikeissa elämäntilanteissa elävien tai esimerkiksi eri osoitteissa asuvien huoltajien kanssa tapahtuva viestintä ja vuorovaikutus on koululle haasteellista ja se edellyttää tavallista enemmän paneutumista ja aikaa. Myös monikulttuuriset perheet tuovat yhteistyöhön omat haasteensa, koska koulujärjestelmät ovat erilaisia eri maissa. (Karhuniemi 2013, 74 – 75.)

4.5 Vanhempien osallisuus

Asiakkaiden osallisuudesta ja osallistumisesta puhutaan nykyään paljon ja näitä käsitteitä käytetään jonkin verran myös synonyymeina. Kuitenkin voidaan ajatella, että käsite osallisuus sisältää oletuksen siitä, että ihmisen toiminnalla, osallistumisella ja mielipiteillä on jotain merkitystä ja vaikutusta. Osallisuuden lähikäsite on sosiaalinen inklusio. Inklusio taas on vastinpari eksluusiolle eli syrjäyttämiseksi ja syrjäytymiseksi. Inklusion käsite liittyy läheisesti kansalaisen mahdollisuuteen osallistua ja kuulua yhteiskuntaan sekä erilaisiin yhteisöihin. (Laitila 2009.)

Huoltajat eivät yleensä halua olla vain tiedottamisen kohteena, vaan he ovat kiinnostuneita lapsensa koulunkäynnistä sekä hyvinvoinnista ja sen kautta myös koko koulun toiminnasta. Osallistamisen avulla lisätään huoltajien luottamusta ja arvostusta koulua kohtaan sekä sitoutumista yhteisesti sovittuihin pelisääntöihin ja periaatteisiin. Parhaimmassa tapauksessa osallistaminen tukee yhteisen kasvatusvastuun toteutumista. Kun päätöksenteko on osallistavaa, huoltajat kutsutaan mukaan kommentoimaan ja arvioimaan asioita jo niiden suunnitteluvaiheessa. (Karhuniemi 2013, 80.)

Osallistumista voidaan edistää esimerkiksi erilaisten teknisten alustojen avulla, kuten sosiaalisen median välineillä, nettikyselyillä, Webropolin avulla jne. Myös erilaiset yhteistyöpäivät, työpajat ja vanhempainkokoukset toimivat osallistumisen edistäjinä. Vanhempia voi houkutella mukaan toimintaan myös johtokuntien, vanhempainyhdistysten sekä luokkatoimikuntien avulla. (Karhuniemi 2013, 80 – 81.) Kuitenkin tässä, kuten kaikessa muussakin yhdistystoiminnassa on muistettava se piirre, että yleensä mukana ovat ne muutamat ja samat henkilöt, jotka ovat mukana myös muussa toiminnassa ja ovat kaikin puolin aktiivisia. Haasteena olisikin saada myös ne vanhemmat osallistumaan, jotka eivät ole kovin aktiivisia, eli niin sanottuja rivivanhempia.

Osallistavaa toimintatapaa voi käyttää apuna myös suunniteltaessa oppilaan koulunkäynnin tukimuotoja. Sitä voidaan käyttää myös koko koulua koskevissa asioissa kuten esimerkiksi silloin, kun valmistellaan koulun järjestyssääntöjä, koulun kasvatustyön tavoitteita, arviointia ja suunnittelua sekä kouluyhteisön turvallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä. (Karhuniemi 2013, 81.) Tämä toisi viestin myös lapsille ja nuorille siitä, että heidän asioistaan välitetään ja että koulun henkilökunta ja vanhemmat toimivat yhdessä asioiden eteen.

Myös yhteistyön toteutumisen arvioinnissa kannattaa huomioida osallisuuden ilmeneminen. Ammattilaiset voivat arvioida sitä, kuinka vanhempien osallisuus näyttäytyy ja toteutuuko se. Arvioinnissa voidaan pohtia osallisuuden toteutumista esimerkiksi sen kautta, kuunnellaanko vanhempia riittävästi ja saadaanko vanhempien ääni kuulumaan käytännön ratkaisuihin. On hyvä pohtia myös sitä, arvostetaanko vanhemmuutta ja sitä, miten vanhemmat tuntevat oman lapsensa. Miten tämä arvostus kenties näkyy käytännön arjessa ja toiminnassa? Arvioinnissa kannattaa kiinnittää huomio myös siihen, kuinka molemminpuolinen luottamus todellisuudessa toimii ja vallitseeko yhteistyössä aito dialogisuus. (Koivunen & Lehtinen 2015, 115.)

Huoltajat ovat voimavara koulun arjessa, joita ei ole juurikaan hyödynnetty. Huoltajien joukossa on monenlaisia osaajia, taitajia ja asiantuntijoita, jotka voisivat olla halukkaita esimerkiksi luennoimaan omasta alastaan ja osaamisalueestaan koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Tämä on yksi syy, miksi hyviä suhteita kannattaa vaalia kaikenlaisiin vanhempiin. (Karhuniemi 2013, 75.) Tämän tyyppisen osaamisen hyödyntäminen lienee yleisempää esimerkiksi Yhdysvalloissa, mutta myös Suomessa on herätty vähitellen huomaamaan mahdollisuudet, joita vanhempien asiantuntemuksen hyödyntäminen voi tuoda mukanaan. Tästä kertoo esimerkiksi Opetushallituksen koordinoima ohjelma Perusopetus paremmaksi (POP), jonka yhtenä osana kehitetään koulujen kerhotoimintaa ja kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Myös Suomen Vanhempainliitto on mukana hankkeessa. (Vanhempainliitto)

Tässä tutkimuksessa vanhempien osallisuus käsitetään vanhempien kokonaisvaltaisena mukanaolona sekä lapsensa koulunkäynnissä että elämässä.

5. Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimusluvan opinnäytetyön tekemiseen sain tutkimuksen kohteena olevan koulun rehtorilta joulukuussa 2014. Alun perin kysely oli tarkoitus toteuttaa jo joulukuun loppupuolella 2014, mutta päädyin siirtämään toteutusta myöhempään ajankohtaan, koska joulukuu on kouluissa yleensä melko kiireinen ja pelkäsin sen verottavan sekä opettajien että vanhempien vastauksia liikaa. Käytin tammi – helmikuun 2015 kyselylomakkeen hiomiseen ja sen testaamiseen yhden opettajan ja kahden vanhemman avulla. Varsinaisen kyselytutkimuksen ja aineiston keräämisen toteutin maaliskuussa 2015 Webropol – kyselyohjelman avulla.

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää erään pohjoissuomalaisen yhtenäiskoulun 0 -9 luokkien oppilaiden vanhempien ja opettajien näkemyksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Aineiston avulla oli tavoitteena saada uudenlaista tietoa yhteistyöhön liittyen, jota voitaisiin käyttää apuna kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisessä. Koulun puolella on ollut kiinnostusta erityisesti vanhempien osallisuuden lisäämiseen yhtenä kehittämisen kohteena.

Opinnäytetyössä oli yksi pääkysymys, jossa kysyttiin, mitä perusopetuksessa olevien lasten ja nuorten vanhemmat sekä opettajat ajattelevat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä? Pääkysymyksestä erkani vielä kaksi alakysymystä, joista ensimmäisessä kysyttiin, millaisena vanhemmat ja opettajat kokevat kodin ja koulun välisen yhteistyön tällä hetkellä? Toisessa alakysymyksessä kysyttiin,

mitä vanhemmat ja opettajat toivovat kodin ja koulun väliseltä yhteistyöltä tulevaisuudessa?

5.2 Kyselytutkimus tutkimusmenetelmänä ja aineistonkeruu

Tämä opinnäytetyö on tutkimus, jossa tutkimusosuudessa hyödynnettiin sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä.

Tutkimusosuudessa käytettiin sähköisiä kyselylomakkeita, jotka tehtiin Webropol – kyselyohjelman avulla. Käyttöoikeudet ohjelmaan sain Jyväskylän ammattikorkeakoululta.

Vaikka lomakekyselyä on yleensä pidetty kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä, voidaan sitä käyttää myös kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Tämä mahdollistaa esimerkiksi sen, että kyselyyn vastanneet henkilöt voidaan tyypitellä erilaisiin laadullisiin luokkiin vastaustensa perusteella. Kyselyn avulla kerätty aineisto voidaan kvantifioida ja aineiston avulla voidaan testata erilaisia hypoteeseja. Kysymysten asettelu täytyy kuitenkin tehdä huolellisesti, jotta ne ovat tarkoituksenmukaisia tutkimuskysymysten ja tutkimuksen tarkoituksen kannalta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74 - 75.) Myös Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2005.) toteavat kyselylomakkeen käytöstä, että kvalitatiivinen tutkimus ei aina edellytä läheistä kontaktia tutkittaviin, kuten usein sanotaan, vaan tutkija voi olla tutkittavista etäällä tai lähellä heitä. (Hirsjärvi ym. 2005, 183.) Myös Metsämuuronen (2007) toteaa, että nykypäivänä on yhä enemmän otettu käyttöön niin sanottuja Mixed methods – ratkaisuja, joissa on yhdistelty laadullista ja määrällistä tutkimusotetta. (Metsämuuronen 2007, 214.)

Tässä tutkimuksessa kyselylomake koostui monivalintakysymyksistä, asteikkokysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä. Tarkoituksena oli kysymysten avulla saada mahdollisimman monipuolista tietoa siitä, kuinka vastaajat kokivat kodin ja koulun välisen yhteistyön toteutumisen ja mitä toiveita heillä oli kodin ja koulun yhteistyöstä tulevaisuudessa. Kyselylomakkeiden

laadinnan aikana tutustuin muihin vastaavanlaisiin tutkimuksiin ja sain niistä vinkkejä ja malleja kysymysten asetteluun ja järjestykseen. Esimerkiksi Vanhempainliiton Perhebarometri 2013 – kyselystä sain apua kysymystyyppien miettimiseen ja Minna Lepistön Jyväskylän yliopistoon tekemästä Pro Gradu – työstä sain hyvin konkreettisesti apua siihen, mitä vanhemmilta voisi aiheeseen liittyen kysyä.

Kyselylomakkeita tehtiin kaksi kappaletta, toinen opettajille ja toinen vanhemmille. Jokainen vanhempi sai oman kyselylinkkinsä. Kyselylinkit jaettiin kyseisellä koululla käytössä olevan sähköisen Helmi – reissuvihkon välityksellä. Linkin jakamisen jälkeen kävi ilmi, että vaikka esikoululaisten vanhemmilla on mahdollisuus Helmi – reissuvihkon käyttöön, käytännössä heidän viestintänsä kulkee paljolti vielä paperisen reissuvihkon muodossa, joten sovimme, että esikoululaisten vanhemmille lähetettäisiin kyselylomake vielä paperiversiona Helmi – linkin lisäksi. Paperiversiolla olevia kyselylomakkeita lähetettiin 21 kappaletta mukanaan suljettava kirjekuori ja sama saatekirje, mikä oli lähetetty myös Helmi – linkin yhteydessä. Paperisia kyselylomakkeita palautui 11 kappaletta, joiden vastaukset syötin ja tallensin Webropol – ohjelmaan muiden kyselyvastausten lisäksi. Paperiset kyselylomakkeet hävitettiin heti tietojen tallentamisen jälkeen.

Vanhempien kyselylomake oli teemoiteltu siten, että kysymykset 1 – 3 kartoittivat taustatietoja, joita olivat sukupuoli, ikä ja lapsen luokka – aste, jonka osalta kyselyyn vastattiin. Taustatietojen jälkeen kysymysten 4 -7 avulla kartoitettiin sitä, missä muodoissa yhteistyötä toteutettiin ja kuinka merkittävänä yhteistyömuotoja pidettiin. Kysymysten 8 – 10 avulla kartoitettiin yhteistyön säännöllisyyttä. Seuraavaksi kysymyksessä 11 arvioitiin vanhempainiltojen ja muiden tapaamisten merkittävyyttä asteikkokysymyksen avulla. Tämän jälkeen kysymyksestä 12 alkaen siirryttiin kartoittamaan kokemuksia kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen, dialogin ja osallisuuden toteutumisesta yhteistyössä.

Opettajien kyselylomake oli hieman tiiviimpi, mutta noudatti pääpiirteissään samaa rakennetta kuin vanhempienkin kysely ja siinä kartoitettiin samoja asioita

kuin vanhempien kyselyssä. Koska opettajien määrä on huomattavasti vähäisempi kuin vanhempien, päätin jättää opettajien kyselystä taustatiedoista iän pois, jotta vastaajien anonymiteetti olisi parempi, eikä vastaajaa voitaisi niin helposti tunnistaa. Jätin myös tarkoituksella pois opettajien kyselylomakkeesta kohdat, missä kysyttiin vähiten tärkeää yhteistyön muotoa, sekä kuinka tärkeänä kodin ja koulun välistä yhteistyötä pitää. Tähän ratkaisuun päädyin, koska halusin saada selville ensisijaisesti vanhempien kokemukset ja mielipiteet asiasta ja koska oletin, että opettajille kaikki yhteistyön muodot ovat kutakuinkin yhtä tärkeitä ja että he voivat tarvittaessa toteuttaa niitä kaikkia, mikäli vanhemmat niitä toivovat. Oletettavaa oli myös se, että kaikki opettajat pitävät kodin ja koulun välistä yhteistyötä tärkeänä jo ajatellen heidän oman työnsä sujumista. Toki on otettava myös huomioon, että tässä voi esiintyä myös poikkeuksia, eikä oletus voi olla koskaan täydellisen varma. Täysin huomiotta opettajat eivät tässä asiassa tosin jääneet, sillä asteikkokysymyksissä myös heidän näkemyksiään tuli esille liittyen yhteistyömuotojen tärkeyteen ja merkittävyyteen, joten asia ei jäänyt pelkästään oman olettamukseni varaan.

Tein kyselylomakkeista testikyselyt kahdelle vanhemmalle ja yhdelle opettajalle ja tein lomakkeisiin joitakin muutoksia heidän palautteensa pohjalta. Myös tutkimuksen kohteena olleen koulun vararehtori sai lomakkeet etukäteen tutustuttavaksi ja kommentoitavaksi ja myös hänen palautteensa pohjalta tein lomakkeisiin pieniä muutoksia.

5.4 Tutkittavien joukko

Tutkittavien joukko koostui yhtenäiskoulun 0 – 9 luokkien oppilaiden vanhemmista ja heidän opettajistaan. Kysely jaettiin kaiken kaikkiaan 231 vanhemmalle ja 20 opettajalle. Tutkimusaineisto kerättiin maaliskuussa 2015. Kahden viikon vastausajan kuluttua umpeen lähetettiin Helmen kautta muistutus ja linkki jaettiin vielä koulun vanhempainyhdistyksen Facebook – seinällä muistutuksena. Tämän jälkeen vastauslinkkiä pidettiin auki vielä viikon verran. Vanhempien kyselyyn vastauksia tuli 48 kappaletta ja opettajien kyselyyn 11

kappaletta. Vastausprosentiksi vanhempien kyselyyn tuli siten 21 % ja opettajien kyselyyn 55 %. Lomakekyselyn riskinä on yleensä pidetty suurta katoa (Hirsjärvi ym.2005) ja tässäkin kyselyssä olin varautunut siihen. Tiedostin lomakekyselyn riskit vastausten määrässä ja olin varautunut tekemään vanhemmille ja opettajille teemahaastatteluja, mikäli vastausten määrä olisi jäänyt aivan olemattoman pieneksi. Seurasin aineiston kertymistä ja saatuja vastauksia koko ajan Webropolissa ja kun vastausten teemat alkoivat toistua samankaltaisina, luotin siihen, että vastauksissa alkoi esiintyä saturaatiota eli kylläntymistä. (Hirsjärvi ym. 2005, 171.) Metsämuurosen (2009) mukaan riittävästi saturoitunut kategoria alkaa vähitellen suunnata tutkimusta, eli tutkimuksen tekijä ikään kuin testaa teoriansa paikkansapitävyyttä etsimällä aineistosta otoksia, jotka tukevat kehittyvää teoriaa. (Metsämuuronen 2009, 233.)

Tässä opinnäytetyössä saturaatiota alkoi näkyä jo aikaisessa vaiheessa, kun etenkin vastaajien avoimissa vastauksissa esiin tuomat asiat alkoivat noudattaa samaa linjaa. Esimerkiksi kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisestä nousi esiin hyvin samankaltaisia toiveita jo aineiston kertymisen alkuvaiheessa ja jatkuivat läpi lähes kaikkien vastausten.

5.5 Aineiston analyysimenetelmät ja toteutus

Tutkimusosuudessa kerätyn aineiston käsittelyssä hyödynnettiin sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen analysointimenetelmiä. Webropol – kyselyohjelman Insight/Analytics-työkalujen avulla on mahdollista analysoida vastauksia määrällisesti ja avoimia vastauksia voidaan analysoida Text Mining – työkalun avulla, joita hyödynsin tämän tutkimuksen analyysimenetelminä. Text Mining on samantyylinen tapa analysoida laadullista aineistoa kuin perinteinen teemoittelu, jossa etsitään olennaisia asioita tekstin sisällöstä.

Alastalon ja Borgin (2010) mukaan kyselyaineistojen analyysimenetelmät riippuvat paljolti siitä, mitkä ovat tiedon käyttötarkoitukset. Esimerkiksi survey – tyyppisissä tutkimuksissa yleisimpiä ovat kuvailevat tilastolliset menetelmät. Riittävästi dokumentoituna näiden tulokset ovat suhteellisen helposti ymmärrettävissä, vaikka kovin laajoja taustatietoja ei olisikaan. Kaikista tyypillisimmät tunnusluvut tämän tyyppisissä tutkimuksissa ovat frekvenssit, eli aineiston tapausten lukumäärät, prosenttiosuudet ja aritmeettiset keskiarvot sekä muut keskiluvut. Erilaisten taulukoiden ja kuvioiden avulla pyritään lisäämään havainnollisuutta. (Alastalo & Borg 2010.) Tässä opinnäytetyössä tunnuslukuina on käytetty pääasiassa frekvenssejä sekä prosenttiosuuksia. Koska käsiteltävä aineisto oli suhteellisen pieni, esimerkiksi aineiston tapausten lukumäärät soveltuivat tunnusluvuiksi mielestäni hyvin.

Myös ilmiön välisiä vaikutussuhteita ja muita tietoja pyritään jäsentämään mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tässä voidaan käyttää apuna esimerkiksi ristiintaulukointia, mikäli kyseessä ei ole kovin monimutkaisia muuttujien arvoja tai luokitteluja. Ristiintaulukointi on myös hyvä vaihtoehto silloin, kun tarkastellaan samanaikaisesti korkeintaan muutaman tekijän keskinäistä riippuvuussuhdetta. (Alastalo & Borg 2010.) Tässä opinnäytetyössä on pyritty ristiintaulukoinnin avulla jäsentämään vastauksia joidenkin kysymysten kohdalla vanhempien osalta.

Tässä opinnäytetyössä käytettyjen kyselylomakkeiden avoimien vastausten kohdalla analyysimenetelmänä käytettiin laadullista, aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tuomi ja Sarajärvi (2009) tuovat esille Eskolan (2001) esittämän jaottelun laadullisesta analyysistä. Jaotteluun kuuluvat aineistolähtöinen, teoriasidonnainen ja teorialähtöinen analyysi ja siinä korostuu laadullisen tutkimuksen kannalta teoreettisen tai teorian merkitys. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.)

Aineistolähtöisen analyysin tavoitteena on luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta sen mukaan, mikä on tutkimuksen tarkoitus ja tehtävänasettelu. Pääperiaatteena on, että analyysiyksiköitä ei ole harkittu tai sovittu etukäteen. Koska analyysin oletetaan

olevan aineistolähtöistä, ei aikaisemmilla tiedoilla, havainnoilla tai teorioilla kyseisestä tutkittavasta ilmiöstä pitäisi olla analyysin toteuttamisen tai sen lopputuloksen kanssa mitään tekemistä. Aineistolähtöisen analyysin ongelmana on pidetty sitä, että tutkijan asettamat menetelmät, käytetyt käsitteet sekä tutkimusasetelma väistämättä vaikuttavat aina tuloksiin. Tutkijan tulisi siis kontrolloida sitä, että hänen omat ennakkoluulonsa eivät vaikuta analyysiin ja että analyysi tapahtuu aineiston tiedonantajien ehdoilla. Tähän ongelmaan on pidetty ratkaisuna sitä, että tutkija kirjoittaisi esille omat mahdolliset ennakkokäsityksensä tutkittavasta ilmiöstä ja myös tiedostaisi ne analyysin aikana. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95 – 96.)

Tutkimusaineiston tarkoituksena on kuvata sitä ilmiötä, mitä tutkitaan ja analyysi taas luo selkeän, sanallisen kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysin tarkoituksena on pyrkiä järjestämään kerätty aineisto selkeään ja tiiviiseen muotoon ilman, että sen sisältämä informaatio katoaa mihinkään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Lähestyin avoimista kysymyksistä saatua aineistoa teemoittelun kautta, missä on kyse aineiston pelkistämisestä siten, että tekstistä etsitään olennaisuuksia. Näiden teemojen avulla pyritään saavuttamaan tekstistä sen ydinkohdat, puuttumatta kuitenkaan yksittäisyyksiin vaan pitäytymällä tekstin sisällössä. (Moilanen & Räihä 2007, 55.)

Luin kyselyjen avoimista vastauksista saadun tekstin moneen kertaan ja pyrin löytämään sieltä sen keskeisiä merkityksiä. Aineistolähtöisen lähestymistavan mukaisesti pyrin lähestymään tekstiä kokonaisuutena ja koetin muodostaa sille sen oman sisällöllisen logiikan. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkija etsii aineistosta teemoja, joita tutkittavat tuovat esille. (Moilanen & Räihä 2007, 55.) Tässä kohdassa käytin hyväkseni myös Webropol – kyselyohjelman Text Mining – työkalua, joka etsi teemat tekstistä valmiiksi ja merkitsi ne suuruusjärjestykseen sen mukaan, kuinka usein ne tekstissä ilmenivät. Vaikka Text Miningin yhtenä ominaisuutena on valmis sanakartta, tein silti itselleni käsitekartan jokaisesta esille nousseesta teemasta, jotta pystyisin paremmin hahmottamaan tekstiä ja sen merkityssisältöjä. Esimerkiksi Moilanen ja Räihä

(2007) suosittelivat käsitekarttaa apuvälineeksi teemojen merkityssisältöjen täsmentämiseen. (Moilanen & Räihä 2007, 56.)

Analyysin edetessä pyrin pysymään mahdollisimman neutraalina ja ennakkoluulottomana aineistosta nousevia teemoja kohtaan, pitäen mielessäni ohjeen siitä, että tutkijan omat ennakkoasenteet täytyy pitää sivussa ja pääosassa on se, mitä tutkittavat tuovat esille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95 – 96.) Tiedostin sen, että minulla on tutkittavasta ilmiöstä ennakkokäsitys jo sen puolesta, että olen itse kouluikäisten lasten äiti ja olen myös tarkastellut asiaa opettajan näkökulmasta työni kautta. Yritin koko ajan pitää mielessäni sen, että aineistosta nousevat mielipiteet eivät olleet minun mielipiteitäni, enkä ollut itse vastannut kyselyyn, vaikka minulla olisikin ollut asioista oma näkemykseni ja mielipiteeni.

6. Tulokset

Tuloksia tarkasteltiin kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä peilaten niitä asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

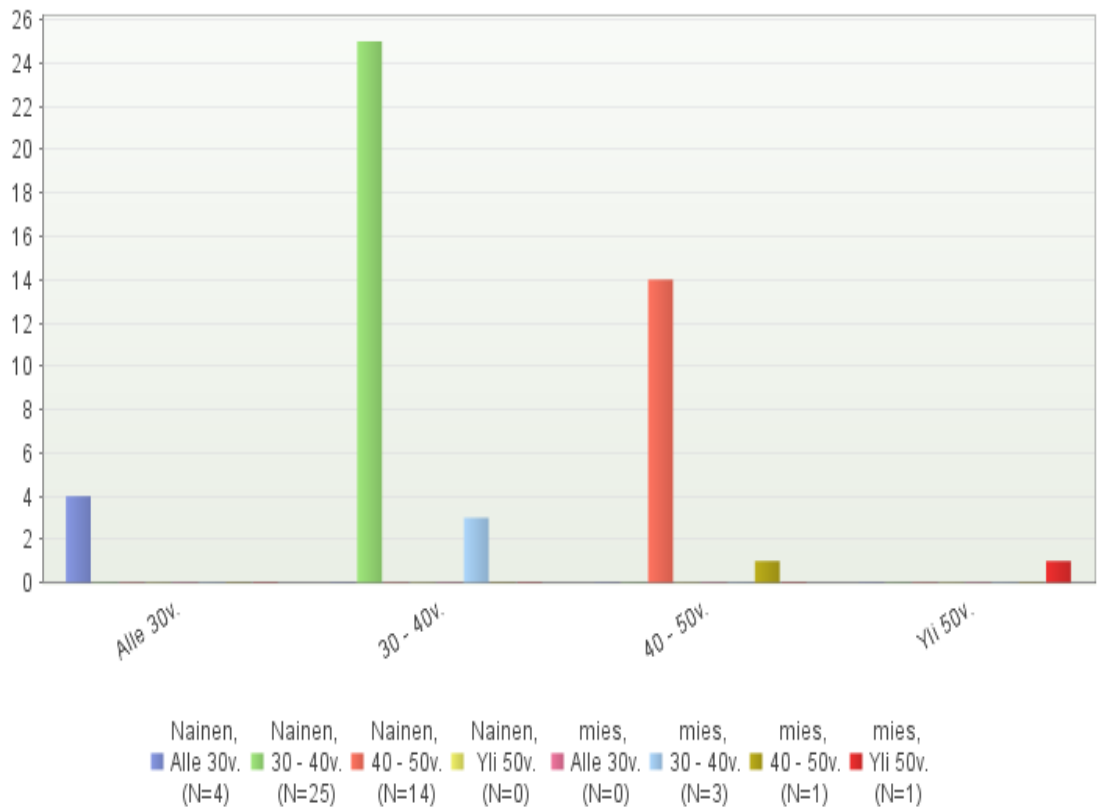
Pyrim saamaan vastaajien oman äänen ja kokemukset näkyville käyttämällä lainauksia heidän vastauksistaan. Lainaukset on merkitty kursivoidulla tekstillä. Lainauksiin ei ole merkitty vastaajien tunnistetietoja, mikä oli tietoinen valinta sen vuoksi, että vastaajien henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa.

6.1 Vastaajien taustatiedot

Vanhempien kyselyyn vastasi kaikkiaan 48 vanhempaa, joista naisia oli 43 ja miehiä viisi. Iän mukaan vastaukset jakautuivat siten, että vastaajista 28 sijoittui ikäluokkaan 30 – 40 – vuotta ja 15 vastaajaa ikäluokkaan 40 – 50 – vuotta.

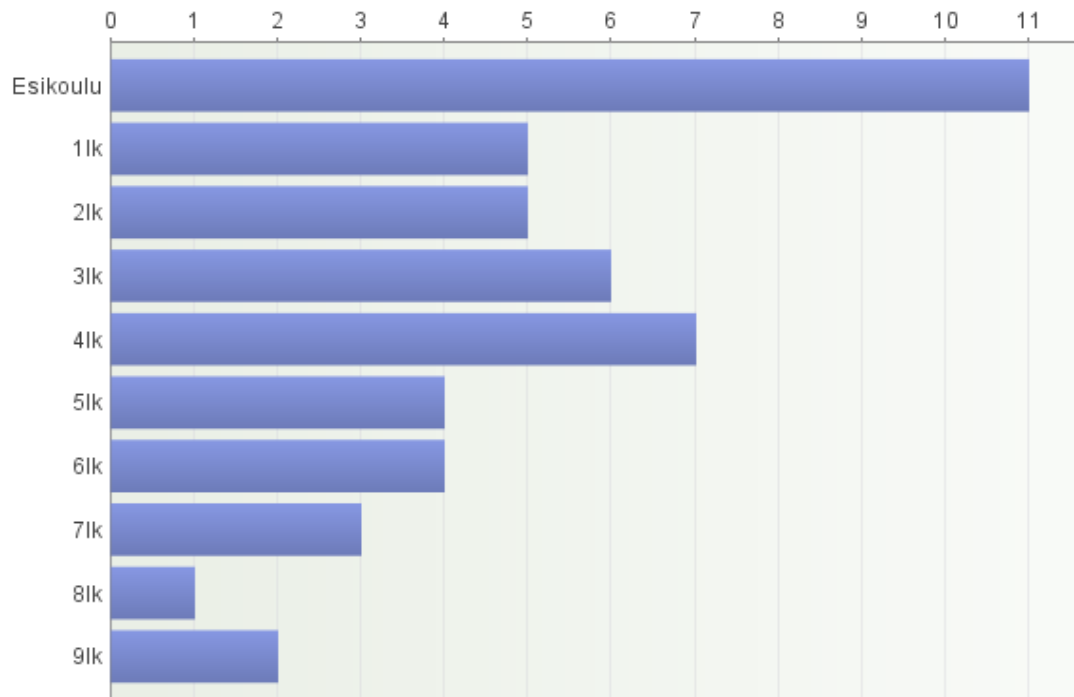
Neljä vastaajaa oli alle 30 – vuotiaita ja yli 50 – vuotiaita vastaajia oli yksi.
(Kuvio 3.)

KUVIO 3. Vanhempien vastausten jakautuminen iän ja sukupuolen mukaan.
(N=48)

Eniten kyselyvastauksia tuli esikoululaisten vanhemmilta, joita oli 11 kappaletta. Seuraavaksi eniten vastauksia tuli neljännen luokan oppilaiden vanhemmilta, joita oli vastanneista 7. Vähiten vastaajia tuli kahdeksannen luokan oppilaiden vanhemmilta, joita ei ollut kuin yksi. Muut luokka – asteet keräsivät vastauksia tasaisesti näiden väliltä, mikä ilmenee alla olevasta kuviosta.

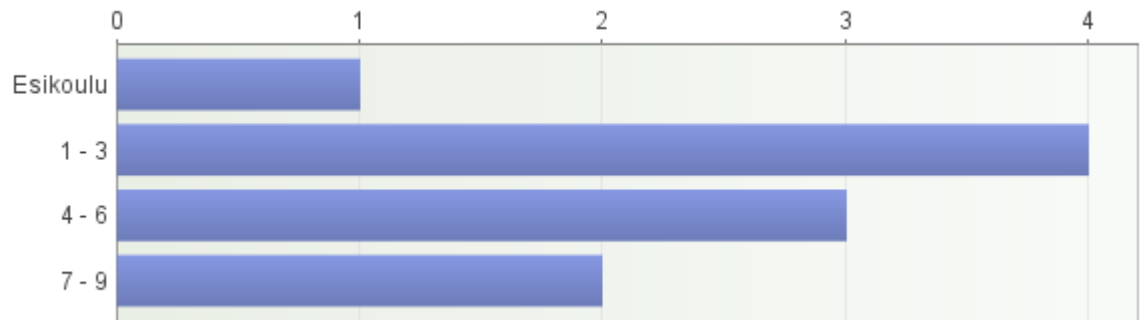
KUVIO 4. Kyselyyn osallistuneiden vanhempien lapsen luokka – aste. (N= 48)

Esikoululaisten vanhemmille kysely lähetettiin sähköisen Helmi – reissuvihkolinkin lisäksi myös paperiversiona, mikä saattoi osaltaan vaikuttaa vastausten määrään. Yläkoulun eli 7 – 9 luokkien oppilaiden vanhemmilta vastauksia ei tullut yhteensä kuin kuusi kappaletta, mikä voisi kertoa siitä, että vanhemmat saattavat pitää sen ikäisiä oppilaita jo sen verran isoina koululaisina, että yhteistyölle ei nähdä niin suurta ja akuuttia tarvetta.

Opettajien kyselylomakkeeseen oli tullut vastauksia 11 kappaletta, joista naisia vastanneista oli 8 vastaajaa ja miehiä kolme. Luokka – asteet opettajien vastauksissa jakautuivat alla olevan kuvion mukaisesti. Yksi opettaja ei ollut ilmoittanut opettamaansa luokka – astetta.

KUVIO 5. Kyselyyn vastanneiden opettajien luokka – aste, jota he pääasiassa opettavat. (N=10)

6.2 Yhteistyöllä on monta muotoa

Tämän hetkisen yhteistyön kartoittamiseksi vastaajilta kysyttiin, millaisia yhteistyömuotoja viimeisen lukuvuoden aikana on käytetty. Sekä vanhempien että opettajien vastauksissa voimakkaimmin esiin nousi sähköinen Helmi – reissuvihko. Vanhemmista 45 (45/48) vastasi, että heidän kanssaan oli käytetty Helmi – reissuvihkoa ja vastaavasti kaikki 11 vastannutta opettajaa oli käyttänyt Helmi – reissuvihkoa yhteistyön välineenä. Seuraavaksi suosituimmat yhteistyömuodot olivat henkilökohtaiset tapaamiset koululla sekä paperiset tiedotteet. Myös tekstiviestejä, puhelinsoittoja ja sähköpostia käytettiin joidenkin vastaajien osalta ja myös nykyaikana suosioon tullut What's App – puhelinsovellus oli mainittu muutamassa vanhemman vastauksessa.

Sekä vanhemmat että opettajat kokivat henkilökohtaiset tapaamiset koululla toimivimmaksi tavaksi tehdä yhteistyötä. Vanhemmista 28(28/48) vastaajaa koki sen toimivimmaksi ja opettajista 9 (9/11) koki samoin. Eräs vanhemmista

perusteli henkilökohtaisen tapaamisen tärkeyttä suhteen luomisella opettajaan kasvokkain.

Mielestäni sähköinen viestintä ei saisi koskaan kokonaan korvata henkilökohtaista "kasvokkain tapaamista". Mukava olisi tavata opettaja ainakin kerran lukuvuoden aikana kasvotusten. Opettajaan tulee erilainen "suhde", kun pystytään juttelemaan kasvokkain.

Kuitenkin myös sähköiset yhteydenpitotavat saivat omat kannattajansa ja sähköisen Helmi – reissuvihkon mainitsi tärkeimmissä yhteistyövälineissä 23 (23/48) vastaajaa. Opettajista kuusi (6/11) mainitsi seuraavaksi toimivimmaksi yhteistyövälineeksi tekstiviestit ja viisi mainitsi (5/11) sähköisen Helmi – reissuvihkon. Helmi – reissuvihkon toimivuutta perusteltiin vastauksissa esimerkiksi sillä, että viestit säilyvät, eivätkä joudu hukkaan ja että se on nopea ja helppo tapa tehdä yhteistyötä.

Sähköinen reissuvihko. Helmi-viestintä toimii hyvin, mikäli opettaja on aktiivinen ja käyttää sitä. Voit laittaa viestiä mihin aikaan tahansa ja viestit tulevat aina perille, eivätkä joudu hukkaan.

Sähköinen reissuvihko, nopea ja helppo yhteydenpitokeino pienissäkin asioissa.

Vähiten kannatusta yhteistyön muodoista sekä vanhempien että opettajien keskuudessa saivat tapaamiset oppilaan kotona. Kukaan vastanneista ei pitänyt sitä tärkeänä tapana toteuttaa yhteistyötä ja 17 (17/48) vanhempaa piti sitä vähiten tärkeänä yhteistyön muotona. Kotitapaamiset tyrmättiinkin melko suurin sanoin vastauksissa. Kukaan opettajistakaan ei maininnut käyttävänsä kotitapaamisia yhteistyömenetelmänä.

Tapaaminen oppilaan kotona tuntuisi omituiselta.

Hlökohtaisia tapaamista oppilaan kotona en pidä tärkeänä, koska kouluympäristössä on mukavampi puhua kouluun liittyvistä asioista

Juhlia ja muita yhteisiä tapahtumia ei pidetty erityisen hyvinä yhteistyömuotoina, koska ne koettiin enemmän sosiaalisiksi tapahtumiksi, eikä niissä vastaajien mukaan pystynyt puhumaan oman lapsen koulunkäynnistä. Yhdeksän (9/48) vastaajaa oli sitä mieltä, että juhlilla ja muilla yhteisillä tapahtumilla ei ollut merkitystä yhteistyön kannalta.

Juhlissa ja talkoissa on mukava nähdä muita vanhempia. Se ei kuitenkaan mielestäni ole varsinainen yhteydenpitotapa.

Erilaisissa tapahtumissa juttelemiset, on jotenkin liian epävirallista ja mahdollisesti ei voi puhua oppilaasta kovin syvällisesti.

Paperisista tiedotteista oltiin myös valmiita luopumaan osassa vastauksista, koska vanhempien kokemuksen mukaan paperiset tiedotteet yleensä hävisivät jonnekin, eivätkä löytäneet perille tai lapsi unohti antaa tiedotteen vanhemmilleen. Paperisia tiedotteita pidettiin myös jo osittain vanhanaikaisena tapana olla yhteistyössä.

Paperitiedotteet katoavat jonnekin repun pohjalle ja unohtuvat pulpettiin.

Paperitiedotteet: ei pitäisi nykyään enää jakaa

Usean vastaajan mielestä mitään yhteistyön muotoa ei voinut asettaa parempaan tai huonompaan asemaan toisiin nähden, vaan kaikki olivat yhtä tärkeitä ja hyviä. He kokivat, että lapsen asioista puhuttaessa kaikki tavat olivat yhtä arvokkaita, eikä mitään voitu sulkea täysin pois.

Mikään ei ole "vähemmän tärkeä". Kaikki koulun ja kodin välinen yhteydenpito on tärkeää.

Mielestäni mikään yhteydenottotapa ei ole vähemmän tärkeä, kun ne koskevat omaa lasta.

6.3 Mikä on riittävästi?

Koulun järjestämiin tapahtumiin osallistuminen oli ollut vastausten mukaan melko aktiivista. Vain kolme (3/48) vastaajaa kaikista vanhemmista ilmoitti, että ei ollut osallistunut kertaakaan mihinkään koulun järjestämään tapahtumaan tai tilaisuuteen. Loput vastanneista olivat osallistuneet tapahtumiin vähintään kerran. Kaikkiaan 14 (14/48) vastaajaa oli osallistunut kahteen koulun tilaisuuteen kuluneen lukuvuoden aikana. Kahdeksan vastaajaa (8/48) oli osallistunut tilaisuuksiin jopa neljä kertaa.

Vanhempien vastauksista ilmeni, että osa vastanneista, eli 13 (13/48) vastaajaa oli keskustellut lapsensa opettajan kanssa vähintään kerran kuluneen lukuvuoden aikana. Peräti 11 (11/48) vastaajaa oli keskustellut opettajan kanssa neljä kertaa tai useammin ja 12 (12/48) vastaajaa oli keskustellut opettajan kanssa kaksi kertaa. Joukossa oli myös kahdeksan (8/48) vanhempaa, jotka eivät olleet keskustelleet vielä kertaakaan lapsensa opettajan kanssa.

Vastaajista suurin osa, eli 33 (33/48) oli tyytyväinen keskustelujen määrään, mutta 15 (15/48) vastaajaa koki, että niitä ei ollut riittävästi. Vanhemmat, jotka olivat tyytyväisiä keskustelujen määrään toivat esille sen, että myös itse voi olla vanhempana aktiivinen keskusteluja sovittaessa ja että aika yleensä silloin järjestyy, jos tarvetta on. Vastauksista ilmeni myös, että jos lapsen koulunkäynnissä oli kaikki kunnossa, ei tarvetta edes ollut järjestää enempää keskusteluja.

Itse voi tarvittaessa sopia useampia tapaamisia opettajan kanssa.

Kerran lukukaudessa keskustelu hyvä, kun ei ole erityisiä huolia.

Ne vanhemmat, jotka eivät olleet tyytyväisiä keskustelujen määrään, toivat esille esimerkiksi sen, että haluaisivat henkilökohtaisista tapaamisista jokavuotisen tavan, jolloin keskusteltaisiin lapsesta, vaikka mitään huolia koulun käynnistä ei olisikaan. Osa vastaajista myös kritisoi sitä, että tiedotus on vähäistä myös muissa yhteyksissä, eikä tapaamisia ollut riittävästi.

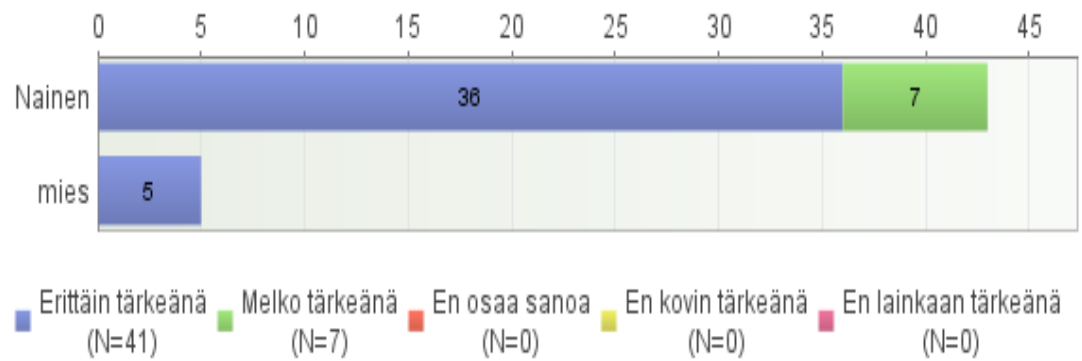
Toivoisin, että henkilökohtaiset vanhempainvartit olisivat jokavuotinen "rutiini". Tavattaisiin vaikei mitään suurempia ongelmia koulun käynnissä olisikaan.

Hlökohtaisia tapaamisia ei ole lainkaan, helmitiedotus vähäistä.

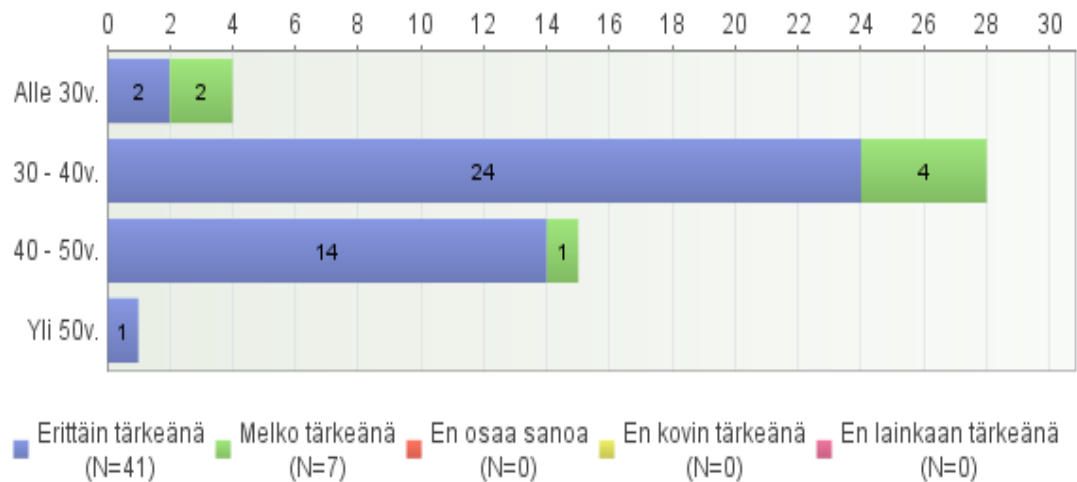
6.4 Millä on merkitystä ja millä ei?

Yksi asia, mistä vanhemmat olivat täysin samaa mieltä yhdessä rintamassa, oli se, että kodin ja koulun välinen yhteistyö on tärkeää ja merkityksellistä. Kukaan vastanneista ei pitänyt yhteistyötä lainkaan tärkeänä vaan kaikki vastanneet kokivat yhteistyön joko erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä mikä kertoo siitä, että yhteistyön merkitys tunnustetaan voimakkaasti. Alla olevista taulukoista ilmenee, miten vastaukset jakautuivat vastanneiden sukupuolen sekä iän mukaan. (Kuviot 6 ja 7.)

KUVIO 6. Miten tärkeänä pidät kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Vanhempien vastausten jakautuminen sukupuolen mukaan. (N=48)

KUVIO 7. Miten tärkeänä pidät kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Vanhempien vastausten jakautuminen iän mukaan. (N=48)

Vanhempien arvioidessa vanhempainiltojen ja muiden tapaamisten merkitystä, esille nousi kolme selkeästi tärkeintä asiaa, joita he pitivät merkityksellisimpinä. 41 (41/48) vastaajaa piti erittäin tärkeänä sitä, että vanhempainilloissa ja muissa tapahtumissa saa *tietoa oppilasta koskevista asioista*. Vain kaksi (2/48) vastaajaa arvotti tämän ei kovin tärkeäksi tiedoksi, joten vanhemmille näyttäisi todella olevan tärkeää se, että he saavat tarpeeksi tietoa oman lapsensa koulunkäynnistä. Tämä oli tärkeää myös opettajille, sillä kahdeksan (8/11) opettajaa arvotti sen merkitykseltään erittäin tärkeäksi.

Toiseksi merkityksellisin asia vanhempien mielestä oli *vanhempien ja opettajien tutustuminen toisiinsa*. 29 (29/48) vastaajaa arvotti tämän merkityksen erittäin tärkeäksi ja 18 (18/48) melko tärkeäksi. Myös suuri osa opettajista, eli seitsemän (7/11) vastaajaa, piti vanhempiin tutustumista erittäin tärkeänä. Vanhemmat kokivat erittäin merkityksellisenä myös *tiedon antamisen luokan yleisistä asioista*. 24 (24/48) vastaajaa piti tiedon antamista erittäin tärkeänä ja 17 (17/48) melko tärkeänä. Opettajista kuusi (6/11) piti tiedon antamista luokan

asioista erittäin tärkeänä. Vanhemmista 27 (27/48) vastaajaa piti melko tärkeänä *luokan yhteisten ongelmien pohtimista* ja myös tilaisuus *tutustua oppilaiden töihin ja tuotoksiin* oli 25 (25/48) vastaajaan mielestä melko tärkeää. Opettajille melko tärkeitä asioita olivat taas *vanhempien tutustuminen toisiinsa* ja *tiedon antaminen eri oppiaineiden tavoitteista ja menetelmistä*, sekä *ikävaiheeseen liittyvien ongelmien pohtiminen*, jotka kaikki olivat kahdeksalle opettajalle merkitykseltään melko tärkeitä.

Keskustelu vanhempien asiantuntemuksen hyödyntämisestä aiheutti eniten hajontaa vastauksissa. Toisaalta 18 (18/48) vanhempaa piti sitä merkitykseltään melko tärkeänä, mutta 14 (14/48) vanhempaa arvotti sen ei kovin tärkeäksi asiaksi. Opettajien vastaukset hajosivat tässä kohdassa vielä enemmän, koska kaksi (2/11) opettajaa piti vanhempien asiantuntemuksen hyödyntämistä jopa erittäin tärkeänä ja neljä melko tärkeänä, mutta kolme (3/11) opettajaa ei pitänyt asiaa kovin tärkeänä. Kaksi (2/11) ei osannut sanoa kantaansa asiaan.

Opettajat kokivat merkitykselliseksi myös *vanhempien osallisuuden lisäämisen*. Viisi (5/11) opettajaa piti osallisuuden lisäämistä erittäin tärkeänä ja viisi (5/11) melko tärkeänä. Vanhemmista 21 (21/48) vastaajaa piti osallisuuden lisäämistä melko tärkeänä ja kahdeksan (8/11) erittäin tärkeänä. Kahdeksan vastaajaa (8/11) vanhemmista ei pitänyt osallisuuden lisäämistä kovin tärkeänä.

6.5 Kokemuksia yhteistyöstä

Vanhempien vastauksista ilmeni, että suurin osa heistä oli mielestään *osallistunut kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön*. 28 (28/48) vastaajaa oli asiasta samaa mieltä ja kymmenen (10/48) täysin samaa mieltä. Kuitenkin opettajista neljä (4/11) oli sitä mieltä, että vanhemmat eivät ole kovin aktiivisia osallistumisessaan kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, neljä (4/11) ei ollut asiasta samaa eikä eri mieltä ja kolme (3/11) opettajaa oli asiasta jokseenkin samaa mieltä.

Sekä vanhemmat että opettajat olivat pääsääntöisesti *tyytyväisiä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön nykyisellään*. Vanhemmista 12 (12/48) oli täysin samaa mieltä asiasta ja samaa mieltä oli 22 (22/48) vanhempaa. Eri mieltä asiasta oli kahdeksan (8/48) vanhempaa. Myös opettajista suurin osa oli tyytyväinen yhteistyön nykyiseen tilaan, sillä kahdeksan (8/11) opettajaa oli merkinnyt olevansa asiasta samaa mieltä. Kolme (3/11) opettajaa ei ollut asiasta samaa, mutta ei myöskään eri mieltä.

Vanhempien mielestä *koulussa järjestettiin riittävästi tilaisuuksia, joissa opettajia voi tavata ja myös keskusteluaikoja oli heidän mielestään tarjolla riittävästi*. 23 (23/48) vanhempaa oli samaa mieltä siitä, että tilaisuuksia oli riittävästi ja kuusi (6/48) täysin samaa mieltä. Opettajista neljä (4/11) oli täysin samaa mieltä ja neljä (4/11) samaa mieltä siitä, että kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvää toimintaa oli säännöllisesti. Kaksi (2/11) opettajaa oli eri mieltä asiasta.

Sekä vanhemmat, että opettajat olivat samaa mieltä siitä, että *vanhempainvartit ovat tärkeä osa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä*. Eri mieltä asiasta ei ollut yksikään vanhempi eikä opettaja. Täysin samaa mieltä asiasta oli 25 vanhempaa (25/48) ja kahdeksan opettajaa (8/11). Samaa mieltä oli 20 vanhempaa (20/48) ja kolme (3/11) opettajaa.

Vanhemmilla ja opettajilla oli samansuuntainen näkemys siitä, että *vanhempien osallistuminen kodin ja koulun yhteisiin tilaisuuksiin on tärkeää*. Asiasta täysin samaa mieltä oli kahdeksan vanhempaa (8/48) ja kymmenen opettajaa (10/11). Samaa mieltä oli 20 (20/48) vanhempaa ja yksi (1/11) opettaja. Vanhemmista kahdeksan oli eri mieltä asiasta (8/48) ja kahdeksan (8/48) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Neljä (4/48) vanhempaa ei osannut sanoa kantaansa.

Sekä opettajat ja vanhemmat olivat samoilla linjoilla siitä, että *koulun tulisi järjestää avoimien ovien päiviä, jolloin vanhemmat voisivat tulla seuraamaan lastensa opetusta ja koulupäivää*. Vanhemmista 22 (22/48) oli samaa mieltä asiasta ja kaksi (2/48) täysin samaa mieltä. Opettajista kuusi (6/11) oli täysin samaa mieltä ja kolme (3/11) samaa mieltä asiasta. Kukaan opettajista ei ollut

eri mieltä tästä väittämästä ja kaksi(2/11) opettajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Sekä vanhempien, että opettajien vastauksista nousi *esiin keskinäinen arvostus ja luottamus*. Vanhemmista 24 (24/48) oli täysin samaa mieltä ja 15 (15/48) samaa mieltä siitä, että yhteistyö opettajan kanssa on ollut *luottamuksellista ja arvostavaa*. Kukaan vanhemmista ei ollut asiasta eri mieltä, kolme (3/48) ei osannut sanoa kantaansa ja kuusi(6/48) vanhempaa ei ollut samaa eikä eri mieltä. Opettajista viisi (5/11) oli täysin samaa mieltä ja kuusi (6/11) samaa mieltä siitä kokemuksesta, että *vanhemmat arvostivat heidän asiantuntemustaan* lapsensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Opettajat olivat kaikki joko täysin samaa mieltä (7/11) tai samaa mieltä (4/11) siitä, että he ovat *kuunnelleet vanhempia* heidän lastensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Vastaavasti myös vanhemmat kokivat, että heitä oli *kuunneltu lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa*. Täysin samaa mieltä oli 14 vanhempaa (14/48) ja samaa mieltä oli 25 vanhempaa (25/48). Yksikään vanhemmista ei ollut tässä asiassa eri mieltä. Kahdeksan vanhempaa (8/48) ei ollut samaa, eikä eri mieltä.

Toisaalta vastauksista ilmeni myös se, että etenkin **opettajat** toivoivat *enemmän kodin ja koulun välistä yhteistyötä*. Samaa mieltä asiasta oli viisi (5/11) opettajaa ja kolme (3/11) opettajaa oli täysin samaa mieltä. Vanhempien puolella tämä aiheutti enemmän hajontaa mielipiteissä, sillä ainoastaan yksi (1/48) vanhempi oli asiasta täysin samaa mieltä. Samaa mieltä oli yhdeksän(9/48) vanhempaa ja eri mieltä 14 (14/48) vanhempaa. 18 (18/48) vanhempaa ei ollut asiasta samaa eikä eri mieltä.

Suurin osa vanhemmista ja opettajista kokivat, että yhteistyön toteuttamiselle ei tällä hetkellä ole mitään esteitä. Vanhemmista 39 (39/48) ei nähnyt yhteistyölle mitään esteitä, kun taas yhdeksällä (9/48) oli jokin este yhteistyön toteuttamiselle. Nämä esteet olivat vanhempien mielestä enimmäkseen opettajista johtuvia syitä(5/9), ja yksi (1/9) vastaaja myönsi suoraan, että ei pidä yleisiin vanhempainiltoihin osallistumisesta. Myös ajan puute nousi esiin kolmessa (3/ 9) niistä vastauksista, joissa mainittiin jokin este.

Omalta puoleltani ei ole, mutta yhteistyö on tällä hetkellä melko yksipuolista, kun opettaja ei ota yhteyttä kuin joskus luokan yleisissä asioissa.

Monesti haastavaa järjestää aika keskustelulle tai päästä vanhempainiltaan.

En tykkää osallistua yleisiin vanhempainiltoihin.

Sekä vanhemmat että opettajat näkivät yhteistyössä paljon hyvää, mutta myös kehitettävää löytyi molempien ryhmien vastauksista. Vanhempien vastauksissa nousi esille vanhempainvarttien merkitys, kun 15(15/46) kysymykseen vastanneista mainitsi sen hyvänä asiana kodin ja koulun välisessä yhteistyössä.

Vanhempainvartit jotka voi varata helmen kautta, yksinkertaisen helppoa ja nopeaa, riittää kun muistaa mennä paikalle.

Myös vanhempainillat nostettiin vanhempien vastauksissa esille hyväksi koettuna yhteistyön muotona. Kymmenen(10/46) vanhempaa mainitsi sen vastauksessaan. Kiitosta saivat etenkin luokkien omat vanhempainillat ja ne, missä myös lapset saivat olla mukana. Vanhemmille olivat jääneet hyvinä muistoina mieleen myös epävirallisemmat vanhempainillat esimerkiksi nuotion ympärillä.

Vanhempainillat ovat antoisia, samoin illat, joissa ollaan lasten kanssa.

Vapaamuotoinen vanhempainilta ulkona tutustutti perheitä toisiinsa.

Vanhempainillat voisivat olla pienemmille ryhmille suunnattuja esim. 3-4 luokkien vanhemmille ja niissä olisi sitten mahdollisuus puhua tarkemmin kasvuun ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista.

Koko koulun vanhempainilloissa on ollut mielenkiintoisia alustajia ja mahdollisuus tavata oman lapsen opettajia vanhempainillan yhteydessä on hyvä. (Toivoisin kuitenkin, että tarvittaessa - esim. luokkaretkiasioista - pidettäisiin myös luokkakohdaisia vanhempainiltoja.)

Sähköinen reissuvihko Helmi keräsi myös kiitosta etenkin vanhemmilta. Helmeä pidettiin käteväenä, helppokäyttöisenä ja nopeana yhteydenpitovälineenä. Helmestä pidettiin myös sen joustavuuden vuoksi.

Helmi-järjestelmä, voi olla lähes reaaliajassa yhteydessä.

Helmi-reissuvihko on kätevä tapa pitää yhteyttä.

Yhteyttä voi helposti pitää sähköisen reissuvihkon avulla.

Vanhemmat kokivat hyväksi myös sen, että kynnys yhteydenpitoon oli riittävän matala. Myös yhteydenottotapojen monipuolisuutta kiiteltiin, kuin myös sitä, että henkilökuntaan sai tarvittaessa hyvin yhteyttä ja että yhteydenpito oli luontevaa.

Yhteistyön toimivuus. Opettajan/rehtorin/muun henkilökunnan tavoittaa työaikana helposti, mikäli on tarvetta keskustella oppilaan asioista. Koulumme henkilökuntaa on helppo lähestyä.

Hyvä puheyhteys opettajan kanssa, hänelle on helppo soittaa ja jutella asioista. Tykkään mieluummin puhua puhelimesta kuin kasvotusten koululla.

Opettaja tiedottaa hienosti helmen kautta. Erittäin pätevä ja ammattitaitoinen opettaja. Voimme luottaa, että opettaja pitää meitä vanhempia ajan tasalla oleellisista asioista.

6.1.2 Kehittämisen kohteita

Vastauksissa nousi esiin kiitosten lisäksi myös runsaasti kehittämisen kohteita, joita ilmeni sekä vanhempien että opettajien vastauksissa.

Vaikka sähköinen Helmi – reissuvihko yhteydenpitovälineenä keräsi toisaalta kiitosta, löytyi siitä vanhempien mielestä myös paljon kehitettävää. Vanhemmat ottivat kantaa etenkin siihen, mitä Helmessä tiedotettiin ja millä tavalla. Useat vanhemmat peräänkuuluttivat myös positiivisten asioiden esiin tuomista Helmen avulla molemmin puolin sekä yleisestä koulun sujumisesta, muulloinkin kuin ongelmatapauksissa.

Toivoisin, että opettajat antaisivat sähköisessä reissuvihossa myös positiivista palautetta lapsesta eikä aina negatiivista. Uskon, että lapsella on myös niitä hyviä hetkiä koulussa joita opettaja voisi merkitä vihkoon!

Toiveena on molemmanpuoleinen tiedon liikkuvuus. Myös positiivisen palautteen saaminen ja antaminen kuuluu kodin ja koulun välille. On ihanaa saada omasta lapsestaan positiivista palautetta koululta ja varmasti opettajatkin tykkäävät vanhempien ja oppilaiden positiivisesta palautteesta. Positiivisen palautteen antamista voisi tehdä helpommaksi esimerkiksi Helmessä voisi olla kohta jossa vanhemmat voisivat laittaa opettajakohtaisesti hymynaaman kuvaamaan senhetkistä tilannetta pienen tekstin kera. (näin voisi toki antaa palautetta myös ei positiivisista asioista)

Ainakin oppilaalle, jolle tulee paljon negatiivisia surunaamoja Helmeen olisi suuri ilo saada silloin tällöin jokin kehu, edes yksi hymy sinne joukkoon jostakin asiasta.

Vanhemmilla ja opettajilla oli molemmin puolin toiveita yhteistyön suhteen.

Vanhemmat perään kuuluttivat opettajilta etenkin aktiivisuutta yhteyden pidossa niin hyvissä kuin huonoissakin asioissa. Vanhempainvarttien toivottiin olevan kaikilla opettajilla käytössä ja muutenkin vanhemmat toivoivat, että asioista tiedotettaisiin aktiivisemmin.

Toivoisin opettajilta aktiivisuutta helmen käyttöön, toiset käyttävät ja toiset ei. Toivoisin, että ainakin kerran lukuvuoden aikana järjestettäisiin vanhempainvartti jossa nähtäisiin opettajan kanssa kasvotusten. Vanhempana tuntuu turhauttavalta kysellä vartteja, jos isompia ongelmia ei omalla lapsella ole. Yhteyttä pitäisi voida pitää muutenkin kuin ongelmien selvittelyn yhteydessä.

Toivoisin, että opettaja järjestäisi vanhempainvartit kaikille vanhemmille, vaikka ongelmia ei olisikaan. Vanhempana minulle olisi tärkeää kuulla lapseni oppimiseen liittyviä asioita, vaikka kaikki sujuisikin ongelmitta. Tämä antaisi viestin siitä, että kaikki oppilaat ovat tärkeitä ja tulevat huomatuksi.

Opettajien vastauksissa korostui taas eniten se, että vanhempia tarvittaisiin aktiivisemmin mukaan koulun toimintaan joko vanhempainyhdistyksen kautta tai esimerkiksi kerhotoiminnan vetämiseen.

Vanhempainyhdistykseen toimintaan tarvittaisiin lisää väkeä. Muutama vuosi sitten tehdyssä kyselyssä talkooapuaan halusi antaa vain 13 perhettä. Kysely lähetettiin kaikkien (0.9.lk) oppilaiden koteihin.

Vanhempia tulisi saada mukaan aktiivisemmin toimintaan, vanhempainyhdistykseen yms.

Opettajat toivoivat vanhemmilta myös rohkeutta ottaa yhteyttä mieltä askarruttavissa asioissa ja kiinnostusta lastensa koulunkäyntiin. Opettajatkin toivoivat toisaalta yhteydenpitoa myös mukavissa ja iloisissa merkeissä, ei aina negatiivisissa asioissa.

Vanhempien tulisi rohkaistua ottamaan yhteyttä opettajaan lasta koskevissa ja mieltä askarruttavissa asioissa. Tämä ei välttämättä toteudu nykyisellään.

Opettajana toivoisin, että vanhemmat jaksaisivat olla kiinnostuneita lapsensa koulunkäynnistä myös yläkouluiässä. On mukava olla vanhempien kanssa tekemisissä myös iloisissa merkeissä - ei aina vain kielteisissä tilanteissa.

Opettajat toivat esille myös sen, että vanhempien osaamista ja ammattitaitoa voitaisiin hyödyntää enemmän koulun toiminnassa.

Vanhempien ammattitaidon ja osaamisen hyödyntämisen.

Tämä ei saanut juurikaan kannatusta vanhemmilta, kun sitä kysyttiin väittämäkysymyksissä. Ainoastaan 8 vanhempaa (8/48) oli tämän ajatuksen kannalla ja 12 (12/48) oli täysin eri mieltä oman asiantuntemuksensa hyödyntämisestä. Toisaalta asteikkokysymyksissä 18 vanhempaa (18/48) piti keskustelua aiheesta melko tärkeänä ja eräs vanhemmista oli myös tuonut esille ajatuksen siitä, että vanhempien mielipiteitä ja ideoita voitaisiin kysyä koulun käytäntöjen suunnittelussa ja esimerkiksi iltapäivätoiminnan sisällöissä

Myös vanhemmilta voisi kysyä mielipidettä mm. koulujen vuosittaisista työajoista ja muista koulun arkeen liittyvistä päätöksistä. Vanhemmilla saattaisi olla myös ideoita välituntipuuhiksi tai iltapäiväkerhojen sisällöksi.

Asiasta esitettiin myös mielipide, jonka mukaan jokainen pysyköön omalla alallaan ja opettajat saavat hoitaa rauhassa oman osa – alueensa.

Opettajat opettakoot- ei sinne vanhempien asiantuntemusta sinällään kaivata, koska jokainen on ammattilainen alallaan.

Yhteisiä tilaisuuksia kaipasi muutama opettaja, jotka toivoivat etenkin sellaisia tapahtumia, missä olisi mukana koko perhe.

Yhteisiä tapaamisia voisi olla enemmän, siis aikuiset ja lapset yhdessä.

Yhteisiä tilaisuuksia lisää.

Voisi olla enemmän sellaista kouluajan sisä- tai ulkopuolista toimintaa, jossa oppilaat+vanhemmat olisivat mukana/osallisina esim. yhteiset liikunta- tai ulkoilutapahtumat jne.

Myös osa vanhemmista toivoi lisää yhteisiä tapahtumia eri toimijoiden kanssa ja eri aiheista.

Yhteisiä tapahtumia vanhempainyhdistyksen ja koulun kanssa, luentoja kasvatukseen liittyen.

*Toivoisin enemmän vanhempainiltoja tai vanhemmuutta tukevia tilaisuuksia. Koulu voisi olla järjestämässä vanhemmille ja koululaisille yhteisiä luentoja. Aiheena mm. koulukiusaaminen, netti/pelaaminen, liikunta, päihteet, terveys, jne...
Vanhempainiltoihin ei kovinkaan moni taida sittenkään osallistua....
Tai sitten luentoja verkossa...*

Vanhempien joukosta löytyi myös niitä, jotka olivat tyytyväisiä yhteistyöhön, eivätkä löytäneet siitä mitään kehitettävää.

Kaikki toimii mielestäni hyvin.

Hyvä tällaisenakin.

Minun mielestä yhteistyö on tällä hetkellä hyvää ja riittävää.

Hyvä nykyisellään

7. Pohdinta

Oman lapsen koulunkäyntiin liittyvät asiat ovat vanhemmille tärkeitä ja joskus hyvinkin tunteita nostattavia. Hyvä yhteistyösuhde lapsen opettajaan ja kouluun tukee lapsen koulunkäyntiä ja auttaa puuttumaan mahdollisiin ongelmiin varhaisessa vaiheessa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vanhempien ja opettajien näkemyksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Vanhemmat ja opettajat vastasivat Webropol - kyselyohjelmalla laadittuihin kyselyihin, joissa pyrittiin selvittämään yhteistyön merkityksiä, sen tämän hetkistä tilannetta sekä kehittämisen kohteita. 231 vanhemmasta kyselyyn vastasi 48, mikä oli hieman odotettua pienempi lukumäärä. Vastausten määrään vaikuttaa tosin esimerkiksi se, että kysely lähetettiin perheissä molemmille vanhemmille, mikä saattoi aiheuttaa sen, että perheestä valikoitui vain toinen vanhemmista vastaamaan kyselyyn. Myös perinteisestä paperilla lähetettävästä kyselystä keskusteltiin koulun vararehtorin kanssa, mutta siitä ajatuksesta luovuttiin sen työläyden vuoksi. Jäin kuitenkin näin jälkikäteen pohtimaan, olisiko perinteisellä paperikyselyllä sittenkin tavoitettu enemmän vanhempia ja saatu enemmän vastauksia kuin sähköisen kyselyn avulla. Esikoululaisten vanhemmille jaettuihin paperisiin kyselylomakkeisiin vastasi suuri osa kyselyyn osallistuneista vanhemmista, joten kenties sitä kautta vastauksia olisi voinut tulla enemmän.

Kyselyitä lähetettiin kahdellekymmenelle opettajalle ja vastauksia kertyi 11. Odotin opettajilta enemmän vastauksia, mutta sain kuitenkin mielestäni melko hyvin selville opettajien näkemyksiä ja kokemuksia aiheesta. Yritin vaikuttaa opettajien vastausmääriin pitämällä kyselylomakkeen mahdollisimman tiiviinä ja pelkistettynä, sillä tiesin, että liian pitkä ja liikaa aikaa vievä lomake karkottaisi vastaajat, kun vastaamiseen ei välttämättä ole opettajilla kovin paljon aikaa.

Kyselylomakkeen tiivistäminen oli riskialtista ja opettajien lomakkeesta tulikin riisutumpi versio kuin vanhempien. Uskaltauduin kuitenkin lopulta tekemään sen, koska pääpaino työssä oli kuitenkin vanhempien näkemyksillä ja kokemuksilla, jotta kodin ja koulun välistä yhteistyötä voitaisiin jatkossa kehittää. Opettajien näkemykset ja kokemukset kulkivat työssä koko ajan rinnalla ikään kuin peilaamassa vanhempien vastauksista esiin tulleita asioita.

7.1 Yhteistyön kannalta merkitykselliset asiat

Tuloksista nousi esille, että vanhemmat ja opettajat olivat kaikki samoilla linjoilla siinä, että yhteistyön tekeminen on tärkeää ja merkityksellistä. Tämä luo mielestäni erittäin hyvän pohjan tulevalle kehittämistyölle, sillä molemminpuolinen tiedostaminen ja asiaan sitoutuminen tuo varmasti parempia tuloksia. Positiivista tuloksissa oli myös se, että sekä vanhemmat että opettajat löysivät tämän hetkisestä tilanteesta paljon hyvää, eikä pelkästään kehitettävää. Tämä kertoo mielestäni luottamuksellisista suhteista ja myös arvostuksesta.

Vanhemmat ja opettajat olivat myös lähes yksimielisiä yhteistyön tärkeimmistä tavoitteista, mikä on erittäin hyvä asia ajatellen kasvatuskumppanuuden toteutumista. Kun vanhemmat ja opettajat ovat samoilla linjoilla yhteisen kasvatustyön päämääristä ja tavoitteista, ollaan kasvatuskumppanuuden ytimessä, kumpikin asiantuntijana omalla tahollaan lapsen asioissa.

Vanhemmille oli tärkeää saada tietoa lapsensa koulukäyntiin liittyvistä asioista niin vanhempainilloissa, kuin henkilökohtaisissa tapaamisissa kuin myös muiden yhteistyötapojen kautta. Tiedottaminen Helmessä ja vanhempainvarttien sekä – iltojen pitäminen saivat myös paljon kehittämistoiveita, mikä kertoo sekin vanhempien halusta saada informaatiota lastensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Vanhemmat toivat myös esille

halunsa tavata opettaja kasvokkain vanhempainvarttien merkeissä ainakin kerran lukuvuoden aikana, mikä oli yksi selkeä kehittämisen kohde vanhempien toiveissa. Myös Leinon (2009) mukaan vanhemmat tahtoisivat ennen kaikkea tietää paremmin, mitä koulun arjessa oikeastaan tapahtuu. Koulu kehittyy ja muuttuu aikojen saatossa koko ajan, mutta monelle vanhemmalle omat koulumuistot ovat ainoa tietoperusta, mitä he koulusta tietävät. Siksi tiedottaminen oppilaan koulun käyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa on niin tärkeässä asemassa. (Leino 2009, 195.)

Sekä vanhempien että opettajien vastauksissa nousi esille se, että yhteisiä tapaamisia voisi järjestää lisää nimenomaan siten, että myös lapset olisivat mukana. Tässä mielestäni olisi nyt erinomainen tilaisuus tehdä yhteistyötä esimerkiksi vanhempainyhdistyksen kanssa ja ideoida joitakin epävirallisempia ja matalan kynnyksen tapahtumia, jonne perheiden olisi helppo osallistua yhdessä.

Myös avoimien ovien päivä sai kannatusta vastauksissa sekä vanhemmilta että opettajilta. Tässäkin yhteistyötä voisi mielestäni tehdä vanhempainyhdistyksen kanssa ja kehittää päivä, jossa vanhemmilla voisi olla erilaisia rooleja sekä vastuualueita yhteistyössä opettajien kanssa, ei vain niin, että vanhemmat olisivat passiivisia tarkkailijoita ja vastaanottajia.

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen kannalta tuloksissa nousi ilahduttavasti esiin se, että sekä vanhemmat että opettajat olivat jo kokeneet arvostusta ja luottamusta yhteistyössä. Vanhemmat olivat myös pääsääntöisesti kokeneet tulleen kuulluiksi lapsensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Kaskelan ja Kekkosen (2007) mukaan nimenomaan kuuleminen ja kuuntelu ovat vuoropuhelun keskeisimpiä asioita. Niiden avulla keskustelukumppanille välitetään tieto siitä, että on aidosti kiinnostunut ja rehellinen tilanteessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32.) Tällaiselle pohjalle olisi mielestäni hyvä lähteä rakentamaan kasvatuskumppanuutta myös jatkossa kehittämällä yhteydenpitomenetelmiä ja – käytäntöjä vielä toimivimmiksi. Tässä merkityksellisessä asemassa on ennen kaikkea vanhempainvarttikäytäntöjen

yhtenäistäminen, jotta opettajien ja vanhempien välille saataisiin aitoja kohtaamisia, missä luottamusta ja kuulluksi tulemista esiintyisi.

Tulosten valossa näyttää siltä, että sekä vanhemmilla ja opettajilla on toiveita ja odotuksia toistensa aktiivisuuden suhteen. Opettajat toivoivat vanhemmilta lisää aktiivisuutta ja osallistumista ja vanhemmat toivoivat puolestaan opettajilta enemmän aktiivisuutta tiedotukseen ja yhteisten keskustelujen järjestämiseen. Tulevaisuuden haasteena on saada nämä kaksi näkemystä kohtaamaan siten, että molemmat osapuolet saataisiin tyytyväiseksi. On kuitenkin realistista todeta myös se, että todennäköisesti kaikkia vanhempia ei saada osallistumaan ja olemaan aktiivisia, jos he eivät ole itse siihen halukkaita. Elorannan (2000) mukaan vanhempien rooli on muuttunut yhteistyössä enemmän passiivisesta aktiivisemmaksi, mikä asettaa vanhemmat uuden haasteen eteen. Vanhemmat ovat yleensä kiinnostuneita lapsensa koulun käynnistä, mutta samalla heidän osallistumisensa on usein yksisuuntaista. Mikäli vanhemmat rohkaistuisivat antamaan palautetta myös kouluun päin, tulisi tiedonvälityksestä avoimen vuorovaikutuksen periaatteen mukaisesti kaksisuuntaista. (Eloranta 2000, 78 – 79.)

7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tässä opinnäytetyössä on sekä laadullisia että määrällisiä elementtejä, mikä vaikuttaa myös luotettavuuden ja eettisyyden määrittelyyn.

Tutkimuksen ollessa laadullinen, on olemassa erilaisia käsityksiä tutkimuksen luotettavuuteen liittyen. Esiin nousevat usein kysymykset tutkimuksen objektiivisuudesta sekä totuudesta. Totuuden lisäksi on hyvä tarkastella myös havaintojen luotettavuutta sekä puolueettomuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134.)

Määrällisessä tutkimuksessa luotettavuuden käsitteinä käytetään validiteettia ja reliabiliteettia. Kumpikin käsitteistä tarkoittaa luotettavuutta, mutta reliabiliteetilla viitataan erityisesti tutkimuksen toistettavuuteen, eli siihen että mikäli

tutkimuksessa käytetyllä mittarilla mitattaisiin samaa ilmiötä useaan kertaan, kuinka vastaukset eroaisivat toisistaan. Jos mittari on reliaabeli, vastaukset olisivat samanlaisia eri mittauskerroilla. (Metsämuuronen 2009, 125.)

Validius – käsite viittaa omalta osaltaan myös pätevyyteen, mikä tarkoittaa, että tutkimusmenetelmä mittaa sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Validiutta voidaan tarkentaa sekä määrällisessä että laadullisessa tutkimuksessa käyttämällä tutkimuksessa useampia menetelmiä, eli triangulaatiota. Samaa tarkoittava termi on myös nykyään käytettävä mixing methods, eli metodien yhdistäminen. (Hirsjärvi ym. 2005, 217 - 218) Tässä tutkimuksessa on yhdistetty sekä määrällisiä että laadullisia tutkimusmetodeja.

Tässä opinnäytetyössä olen pyrkinyt luotettavuuteen toimimalla rehellisesti ja avoimesti esimerkiksi aineistoa kerätessä sekä sitä käsitellessä. Olen myös pyrkinyt huolellisuuteen opinnäytetyön raportoinnissa, jotta jokainen vaihe tulisi lukijalle mahdollisimman selvästi esille.

Olen pyrkinyt tutkimusta tehdessä myös puolueettomuuteen, vaikka Tuomi ja Sarajärvi (2008) ovat sitä mieltä, että laadullisessa tutkimuksessa tutkija on lähes väistämättä jollain tavalla puolueellinen havaintoja tehdessään, koska hän on itse luonut tutkimusasetelman ja tulkitsee sitä. Siksi luotettavuuden lisäksi olisi hyvä pohtia myös puolueettomuutta. (Tuomi & Sarajärvi, 2008. 136.)

Vaikka itselläni on myös kouluikäisiä lapsia ja opinnäytetyön aihe koskettaa myös minua läheisesti myös työni kautta, en kuitenkaan ole antanut tämän vaikuttaa esimerkiksi aineiston käsittelyyn tai tulosten tulkintaan. Aineistoa kerätessä olen pyrkinyt turvaamaan tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden anonymiteetin tarjoamalla mahdollisuuden vastata kyselyyn nimettömänä ja siten, että vastauksista ei selviä vastaajan henkilöllisyys millään tavalla. Raportoinnissa en ole maininnut paikkakuntaa, missä tutkimus on toteutettu, jotta vastauksia ei voitaisi yhdistää yksittäisiin ihmisiin.

Saatekirjeissä vanhemmille ja opettajille kerrottiin, että vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja että aineisto käsitellään kokonaisuutena ilman että yksittäiset vastaukset nousevat esille. Olin myös valmis keskustelemaan

tutkittavien kanssa lisää opinnäytetyöhön liittyvistä asioista ja kertomaan lisää esimerkiksi tutkimuksen luottamuksellisuudesta.

Opinnäytetyön valmistuessa Webropol – kyselyaineistolla kerätyt vastaukset poistettiin ohjelmasta. Myös paperille vastatut kyselylomakkeet hävitettiin heti Webropol – ohjelmaan syöttämisen jälkeen. Myös tämä liittyy luottamukseen, että tutkimukseen osallistuja tietää, miten aineistoa käsitellään ja säilytetään. (Kuula & Tiitinen, 2010. 450.)

Koska aineiston koko on verrattain pieni, ei tutkimuksen tuloksia voida yleistää. Tämä tutkimus on luonteeltaan tapaustutkimus, josta saadaan perusteellista ja yksityiskohtaista tietoa pienestä joukosta tai yksittäisestä tapauksesta. (Hirsjärvi ym. 2005. 125.) Näin ollen tulokset ovat käytettävissä tässä yksittäisessä koulussa tällä yksittäisellä paikkakunnalla.

7.3 Jatkotutkimuksen aiheita

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen matka tärkeän ja merkityksellisen asian äärelle. Vaikka tutkittava aihe ei ollut suinkaan itselleni vieras, yllätyin silti siitä kaikesta tiedosta, mitä asian ympärille liittyy. Myös vanhempien ja opettajien vastauksista nousseet ajatukset ja kokemukset toivat eteeni uusia ja mielenkiintoisia näkökulmia, joita en aikaisemmin ollut tullut ajatelleeksi.

Jatkotutkimuksen aiheena näkisin mielenkiintoisena lähteä syventämään nimenomaan kasvatuskumppanuuden kokemuksia sekä vanhempien että lasten näkökulmasta. Myös perheiden osallisuuden kokemuksia olisi luontevaa lähteä kartoittamaan tämän tutkimuksen jatkona vielä tarkemmin.

Tästä aiheesta saisi mielestäni myös luontevasti tehtyä toimintatutkimuksen ottamalla esimerkiksi vanhemmat ja koulun henkilökunnan mukaan aktiivisesti kehittämään kodin ja koulun välisen yhteistyön eri muotoja.

Lähteet

- Alastalo, M. Borg, S. (2010). Numerolukutaito. Kvantti MOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Saatavilla: <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 20.5.2015.)
- Beveridge, S. 2005. Children, Families and Schools. Developing Partnerships for Inclusive Education. Oxon. RoutledgeFalmer.
- Caspe, M. 2003. How teachers come to understand families. The School Community Journal. 13 (1.) 115 – 131.
- Clarke, B. Sheridan, S. Woods, K. 2010. Elements of healthy family – school relationships. Teoksessa Handbook of school – family partnerships. Edited by Christenson, S. Reschly, A. New York. Routledge. 61 – 79.
- Esite Yhteistyöllä kerhotoimintaa koulussa. Luettu 10.4.2015. Saatavana: http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/387-Kerhoesite_low.pdf
- Graham – Clay, S. 2005. Communicating with parents: Strategies for teachers. The School Community Journal. 16 (1.) 117 – 129.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Stakes. Oppaita 58. Saarijärvi. Gummerus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2005. Tutki ja Kirjoita. Jyväskylä. Gummerus.
- Hujala, E., Puroila, A – M., Haapakoski – Parrila, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä. Gummerus.
- Hoover – Dempsey, K. Whitaker, M. Ice, C. 2010. Motivation and commitment to family – school partnerships. Teoksessa Handbook of school – family partnerships. Edited by Christenson, S. Reschly, A. New York. Routledge. 30 – 60.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Vaajakoski. Gummerus.
- Karhuniemi, T. 2013. Kodin ja koulun välinen viestintä. Teoksessa Lämsä, A – L. (toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä. P-S kustannus. 71 – 91.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere. Tampereen yliopistopaino Oy.

Koivunen, P – L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva. PS – kustannus.

Koivunen, P – L. Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä. PS – kustannus.

Kuula, A. & Tiitinen, S. 2010. Eettiset kysymykset ja haastattelujen jatkokäyttö. Teoksessa Haastattelun analyysi. Toim. J. Ruusuvuori & P. Nikander & M. Hyvärinen. Tampere: Vastapaino, 446–459.

Kuuskoski, E. 2002. Kodin ja koulun yhteistyöhön aikaa, oivalluksia ja rahaa. Teoksessa Koti ja koulu – kavereita vai kiistakumppaneita? Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Kauhava. Kauhavan Kirjapaino.

Leino, S. 2000. Koulu ja perhe – vuorovaikutuksella tuloksiin. Teoksessa Meidän koulu – keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. Toim.T. Saloviita. Jyväskylä. PS- kustannus.

Lahtinen, N. 2011. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu. Jyväskylä. PS – kustannus.

Laitinen, M. 2009. Osallisuudesta ja kokemusasiantuntijuudesta. Viitattu 15.3.2015. Saatavana:
http://www.verkkohaltuun.fi/kaikkien_kirjasto/osallisuudesta_ja_kokemusasiantuntijuudesta.

Lepistö, M.2009. Kodin ja koulun yhteistyö lapsen kasvun ja kehityksen tukena alakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Pro Gradu – tutkielma.

Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Lämsä, A – L.(toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä. P-S kustannus. 49 – 68.

Metsämuuronen, J. 2007. Pienten aineistojen tilastollinen testaaminen. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola ja R. Valli. 2. uud.p. Jyväskylä: PS – kustannus. 213 – 236.

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä. Gummerus.

Moilanen, P. Räihä, P. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola ja R. Valli. 2.uud.painos. Jyväskylä. PS – kustannus. 46 – 70.

Opetushallitus. 2007. Laatusuhteita kodin ja koulun yhteistyöhön. Helsinki.

Penn, H. 2005. Understanding early childhood education. Issues and controversies. Glasgow: Bell & Bain Ltd.

Perusopetuksen laatukriteerit. Perusopetuksen, perusopetuksen aamu – ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukriteerit. Opetus – ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29.

Porter, L. 2008. Teacher – parent Collaboration: Early childhood to Adolescence. Camberwell. ACER Press.

Rimpelä, M. 2013. Kasvatustieteen yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa. Lämsä, A – L.(toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä. P-S kustannus. 17 – 45.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11 uud. p. Helsinki. Tammi

Vanhempainliitto. 2013. Vanhempainbarometri 2013. Peruskoululaisten vanhempien näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Viitattu 14.4.2015. Saatavilla: http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/1656-Barometri_2013_verkko.pdf

Vasalampi, R. 2008. Kasvatuskumppanuus. Teoksessa. Koiranen, T. Husso, M-L. Korpinen, E.(toim.) Kodin ja koulun yhteistyön monet kasvot. Tutkiva opettaja. 2/2008.

Wheeler, H. Connor, J. Goodwin, H. 2009. Parents, early years and learning: Parents as partners in the early year's foundation stage; principles into practice. London: National Children's Bureau.

Liite 1.

Hyvät Vanhemmat!

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa työni ohessa Sosionomi (YAMK) tutkintoa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Koulutusohjelmani keskittyy perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen.

Opintoihini kuuluvan opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella kodin ja koulun välistä yhteistyötä kasvatuskumppanuus - käsitteen näkökulmasta. Teen opinnäytetyöhöni liittyen kyselyn oppilaiden vanhemmille ja opettajille, jolla kartoitetaan vanhempien sekä opettajien käsityksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä.

Tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselyllä (Webropol), johon saatte linkin Helmi – reissuvihkon välityksellä. Aineisto käsitellään ilman tunnistetietoja, nimettömänä ja ehdottoman luottamuksellisesti. Henkilötiedot eivät tule esille missään opinnäytetyön vaiheessa.

Tutkimustuloksia on tarkoitus hyödyntää jatkossa koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämisessä.

Toivon, että jaksatte vastata kyselyyn, sillä jokainen vastaus on tärkeä ja merkityksellinen. Annan mielelläni lisätietoja kyselyyn liittyen.

Terveisin:

Johanna Saaranen

p. 040xxxxxxx

johanna.saaranen@xxxxxxx

Liite 2.

Hyvät opettajat!

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa työni ohessa Sosionomi (YAMK) tutkintoa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Koulutusohjelmani keskittyy perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemiseen ja edistämiseen.

Opintoihini kuuluvan opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella kodin ja koulun välistä yhteistyötä kasvatuskumppanuus - käsitteen näkökulmasta. Teen opinnäytetyöhöni liittyen kyselyn koulunne oppilaiden vanhemmille ja opettajille, jolla kartoitetaan vanhempien sekä opettajien käsityksiä ja kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä.

Tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselyllä (Webropol), johon saatte linkin Helmi – reissuvihkon välityksellä. Aineisto käsitellään ilman tunnistetietoja, nimettömänä ja ehdottoman luottamuksellisesti. Henkilötiedot eivät tule esille missään opinnäytetyön vaiheessa.

Tutkimustuloksia on tarkoitus hyödyntää jatkossa koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämisessä.

Toivon, että jaksatte vastata kyselyyn, sillä jokainen vastaus on tärkeä ja merkityksellinen. Annan mielelläni lisätietoja kyselyyn liittyen.

Terveisin:

Johanna Saaranen

p. 040xxxxxx

johanna.saaranen@xxxxxxx

Liite 3.

Kyselylomake vanhemmille kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Kysely liittyy Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehtävään opinnäytetyöhön.

Taustatiedot

1. Sukupuoli *

☐ Nainen

☐ mies

2. Vastaajan ikä *

☐ Alle 30v.

☐ 30 - 40v.

☐ 40 - 50v.

☐ Yli 50v.

3. Kyselyä koskevan lapsen luokka - aste. Mikäli Sinulla on lapsia useilla eri luokka - asteilla, valitse lapsistasi yksi, jonka osalta osallistut kyselyyn. *

☐ Esikoulu

☐ 1lk

☐ 2lk

- ☐ 3lk
- ☐ 4lk
- ☐ 5lk
- ☐ 6lk
- ☐ 7lk
- ☐ 8lk
- ☐ 9lk

Yhteistyön muodot ja niiden merkitys

4. Millaisia yhteistyömuotoja opettaja on käyttänyt kanssasi viimeisen lukuvuoden aikana? *

- ☐ Vanhempainillat
- ☐ Henkilökohtainen tapaaminen koululla
- ☐ Henkilökohtainen tapaaminen oppilaan kotona
- ☐ Sähköinen reissuvihko (Helmi)
- ☐ Paperiset tiedotteet
- ☐ Juhlat, talkoot, urheilupäivät sekä muut tapahtumat
- ☐ Sähköposti tai puhelinsoitto
- ☐ Joku muu yhteistyömuoto, mikä?
- ☐ _____

5. Valitse edellisistä yhteydenpitotavoista mielestäsi kolme tärkeintä ja toimivinta. Kirjoita ne allaolevaan kenttään. Voit myös halutessasi perustella vastauksesi. *

6. Mitä yhteydenpitotapaa edellä mainituista pidät vähemmän tärkeänä ja miksi? *

7. Miten tärkeänä pidät kodin ja koulun välistä yhteistyötä? *

- ☐ Erittäin tärkeänä
- ☐ Melko tärkeänä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ En kovin tärkeänä
- ☐ En lainkaan tärkeänä

Yhteistyön Säännöllisyys

8. Kuinka monta kertaa olet keskustellut lapsenne opettajan kanssa lapsenne koulunkäyntiin liittyvissä asioissa kuluneen lukuvuoden aikana? *

- ☐ Neljä kertaa tai useammin
- ☐ Kolme kertaa
- ☐ Kaksi kertaa
- ☐ Kerran
- ☐ En kertaakaan

9. Oliko edellä mainittuja keskusteluja mielestäsi riittävästi? Voit halutessasi perustella vastauksen avoimeen kenttään. *

Kyllä

☐ _____

Ei

☐ _____

10. Kuinka monta kertaa olet osallistunut lapsesi koulun järjestämiin tapahtumiin kuluneen lukuvuoden aikana? *

- ☐ Neljä kertaa tai useammin
- ☐ Kolme kertaa
- ☐ Kaksi kertaa
- ☐ Kerran
- ☐ En kertaakaan

Tapaamisten merkittävyys

11. Arvioi vanhempainiltojen ja muiden tapaamisten merkitystä. Valitse vaihtoehtoista se, mikä parhaiten vastaa mielipidettäsi. *

	Erittäi n tärkeä	Melk o tärke ä	En osaa sano a	Ei kovin tärke ä	Ei lainkaa n tärkeä
Vanhempien ja opettajan tutustuminen toisiinsa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien tutustuminen toisiinsa.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen luokan yleisistä asioista.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen oppilasta koskevista asioista.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen eri oppiaineiden tavoitteista ja menetelmistä.	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisen kasvatuksellisen tiedon antaminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Luokan yhteisten ongelmien pohtiminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ikävaiheeseen liittyvien ongelmien pohtiminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteinen arvokeskustelu (kasvatukseen liittyvät arvot).	☐	☐	☐	☐	☐
Keskusteleminen siitä, miten koti voisi tukea lapsen koulunkäyntiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Tilaisuus vanhemmille tutustua oppilaiden töihin ja tuotoksiin.	☐	☐	☐	☐	☐
Keskusteleminen siitä, miten vanhempien asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää koulussa.	☐	☐	☐	☐	☐

tulla seuraamaan lastensa
koulupäivää.

Olen tyytyväinen kodin ja
koulun väliseen yhteistyöhön
nykyisellään.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Toivoisin enemmän kodin ja
koulun välistä yhteistyötä.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Toivoisin opettajan pitävän
minuun enemmän yhteyttä.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Minua on kuunneltu lapseni
koulunkäyntiin liittyvissä
asioissa.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Vanhempien osallistuminen
kaikkiin koulun järjestämiin
tilaisuuksiin on tärkeää.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Vanhemmat eivät juurikaan voi
vaikuttaa koulun asioihin, kuten
esimerkiksi yhteistyön
toteutumiseen.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Vanhempainvartit ovat tärkeä
osa kodin ja koulun välisessä
yhteistyössä.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Olen päässyt
yhteisymmärrykseen opettajan
kanssa lastani koskevissa
asioissa.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

En saa opettajalta tarpeeksi
tietoa lapseni koulunkäyntiin
liittyvistä asioista.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

13. Mikä on mielestäsi kodin ja koulun välisen yhteistyön tärkein tavoite? Valitse vaihtoehdoista se, mikä **parhaiten** vastaa mielipidettäsi. *

- ☐ Yhteisen vastuun ottaminen lasten ja nuorten hyvinvoinnista.
- ☐ Lapsen ja nuoren oppimisen, terveen kasvun ja kehityksen tukeminen.
- ☐ Mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisy.
- ☐ Vanhempien ja oppilaiden osallisuuden edistäminen

Joku muu, mikä?

☐ _____

14. Mitä hyvää mielestäsi on kodin ja koulun välisessä yhteistyössä tällä hetkellä? (Esim. vanhempainillat, vanhempainvartit. jne.)

15. Onko yhteistyölle mielestäsi olemassa tällä hetkellä esteitä? *

Kyllä, mitä?

☐ _____

☐ Ei

16. Minkälaisia toiveita sinulla on liittyen kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön? Miten yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää?

17. Muita ajatuksia liittyen kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Voit myös antaa palautetta kyselystä.

—

—

—

Kiitos vastauksestasi!

Liite 4.

Kysely opettajille kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Kysely liittyy Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehtävään opinnäytetyöhön.

1. Taustatiedot: Sukupuoli: *

☐ Nainen

☐ Mies

2. Taustatiedot: Luokka - aste, jota pääasiassa opetan

☐ Esikoulu

☐ 1 - 3

☐ 4 - 6

☐ 7 - 9

3. Mitä menetelmiä käytät pitäessäsi yhteyttä oppilaiden vanhempiin?

*

☐ Tekstiviestit

☐ Puhelinsoitot

☐ Sähköinen reissuvihko (Helmi)

☐ Paperiset tiedotteet

☐ Henkilökohtaiset tapaamiset koululla

☐ Henkilökohtaiset tapaamiset oppilaiden kodeissa

☐ Vanhempainillat

Joku muu, mikä

☐

4. Valitse edellisistä yhteydenpitotavoista mielestäsi kolme tärkeintä ja toimivinta. Kirjoita ne allaolevaan kenttään. (Järjestyksellä ei ole merkitystä.) Voit halutessasi myös perustella vastauksesi. *

5. Arvioi vanhempainiltojen ja muiden tapaamisten merkitystä. Valitse vaihtoehtoista se, mikä parhaiten vastaa mielipidettäsi. *

	Erittäi n tärkeä	Melk o tärke ä	En osaa sano a	Ei kovin tärke ä	Ei lainkaa n tärkeä
Vanhempien ja opettajien tutustuminen toisiinsa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien tutustuminen toisiinsa.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen luokan yleisistä asioista.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen oppilasta koskevista asioista.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon antaminen eri oppiaineiden tavoitteista ja menetelmistä.	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisen kasvatuksellisen tiedon antaminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Luokan yhteisten ongelmien pohtiminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ikävaiheeseen liittyvien ongelmien pohtiminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteinen arvokeskustelu. (kasvatukselliset arvot)	☐	☐	☐	☐	☐
Keskusteleminen siitä, miten koti voisi tukea lapsen koulunkäyntiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Tilaisuus vanhemmille tutustua oppilaiden töihin ja tuotoksiin.	☐	☐	☐	☐	☐

Keskusteleminen siitä, miten vanhempien asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää koulussa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien mielipiteiden kysyminen koulua ja opetussuunnitelmaa koskevista asioista.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulun ja toimintakulttuurin kehittäminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien osallisuuden lisääminen.	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, _____ mikä ____ ?	☐	☐	☐	☐	☐

6.

Arvioi seuraavia väittämiä ja valitse vaihtoehdoista se, mikä parhaiten vastaa mielipidettäsi.

*

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa, enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tyytyväinen kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön nykyisellään.	☐	☐	☐	☐	☐
Toivon, että kodin ja koulun välistä yhteistyötä olisi enemmän.	☐	☐	☐	☐	☐

Koen, että resurssini eivät riitä yhteistyön toteuttamiseen vanhempien kanssa.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteydenpito kodin ja koulun välillä on säännöllistä.	☐	☐	☐	☐	☐
Kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvää toimintaa on säännöllisesti (esim. vanhempainiltoja).	☐	☐	☐	☐	☐
Koulussa pitäisi järjestää avoimien ovien päiviä, jolloin vanhemmat voisivat tulla seuraamaan lastensa opetusta.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempia ei ole helppo tavoittaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat suhtautuvat yleensä myönteisesti kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat osallistuvat aktiivisesti kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.	☐	☐	☐	☐	☐
Kodin ja koulun välinen yhteistyö tukee oppilaiden koulunkäyntiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien osallistuminen kodin ja koulun yhteisiin tilaisuuksiin on tärkeää.	☐	☐	☐	☐	☐

Vanhemmat eivät voi vaikuttaa koulun asioihin, kuten esimerkiksi kodin ja koulun yhteistyön toteutumiseen.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Vanhempainvartit ovat tärkeä osa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Olen kuunnellut vanhempia heidän lastensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Koen, että vanhemmat arvostavat asiantuntemustani lapsensa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

7. Mikä on mielestäsi kodin ja koulun välisen yhteistyön tärkein tavoite? Valitse vaihtoehdoista se, mikä parhaiten vastaa mielipidettäsi. *

- ☐ Yhteisen vastuun ottaminen lasten ja nuorten hyvinvoinnista.
- ☐ Lapsen ja nuoren oppimisen, terveen kasvun ja kehityksen tukeminen.
- ☐ Mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisy ja niihin puuttuminen.
- ☐ Vanhempien ja oppilaiden osallisuuden edistäminen.

Joku muu, mikä?

☐ _____

8. Mitä hyvää näet kodin ja koulun välisessä yhteistyössä tällä hetkellä?

9. Mitä kehittämisen kohteita näet kodin ja koulun välisessä yhteistyössä?

10. Onko yhteistyön toteutumiselle olemassa mielestäsi tällä hetkellä esteitä? *

Kyllä, mitä?

☐

☐ Ei

11. Omia mietteitä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön liittyen. Voit myös antaa palautetta kyselystä.

Kiitos vastaamisesta!